

Samrådsredogörelse

för Hjo kommuns översiktsplan

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Bakgrund	4
Upplägg för samrådsredogörelsen	5
Sammanfattning av justeringar i planförslaget	6
Synpunkter från statliga myndigheter.....	8
Länsstyrelsen i Västra Götalands län.....	8
Trafikverket.....	30
Energimyndigheten	32
Luftfartsverket	33
Länsstyrelsen i Jönköpings län.....	34
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	34
Post- och telestyrelsen.....	36
Statens geologiska institut.....	37
Skogsstyrelsen	39
Svenska Kraftnät	40
Vattenfall Eldistribution AB	40
Synpunkter från region	41
Västra Götalandsregionen	41
Synpunkter från kommunalförbund.....	43
Miljösamverkan Östra Skaraborg.....	43
Synpunkter från kommuner	49
Skövde kommun	49
Tibro kommun	49
Synpunkter från intresseorganisationer och föreningar	51
Fågelås samhällsförening m.fl. undertecknare	51
Hjo hembygdsförening.....	53
Hyresgästföreningen Skaraborg	57
LRF Hjo Kommunavdelning.....	59
Omställning Hjo	59
Sällskapet S/S Trafiks vänner	60
Synpunkter från fastighetsägare/näringsidkare	61
Sjöhaga gård	61
Fastighetsägare Smedsskogen (B15).....	61

Hagens plantskola	62
Abrahamstorps gård.....	63
Synpunkter från övriga.....	64
Bruket-Fågelås vägsamfällighet.....	64
Synpunkter från invånare	65
Synpunkter från samrådsmöten.....	72
Bilaga	74
Sändlista samråd.....	74

Bakgrund

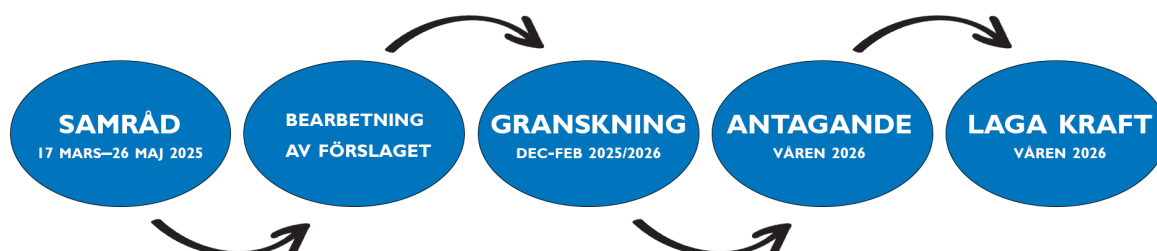
Varje kommun ska ha en översiktsplan (ÖP) som omfattar hela kommunen, enligt plan- och bygglagen (PBL). Översiktsplanen anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och speglar den politiska majoritetens uppfattning om byggande, mark- och vattenanvändning samt hushållning med naturresurser. Planen ska ta hänsyn till både allmänna och enskilda intressen och har en central roll i kommunens arbete för en hållbar utveckling. Översiktsplanen är vägledande men inte rättsligt bindande; den ska bland annat fungera som underlag för detaljplanering och annan planering. Översiktsplaneringen är en ständigt pågående process, eftersom förutsättningarna förändras och nytt underlag kan leda till nya prioriteringar.

Arbetet med Hjo kommuns översiktsplan

Under våren 2023 påbörjades planeringen och arbetet med en ny översiktsplan. I ett första skede hölls ett antal dialogmöten och workshops med tjänstepersoner och politiker. Kommunen hade även personal och politiker ute på plats, både i Hjo och i våra mindre orter, för att träffa och prata med invånare om platsen och dess utveckling. Allmänheten har också getts möjlighet att besvara en digital enkät med frågor kopplade till arbetet med översiktsplanen. Resultaten från tidigare möten och dialoger, bland annat ungdomsenkäten LUPP och dialoger i samband med översynen av Hjo kommuns vision, har också funnits med som ett underlag för översiktsplanen.

Under våren 2025 var förslaget till ny översiktsplan på samråd under tio veckor (17 mars till 26 maj). Då kunde allmänheten ta del av översiktsplanen på kommunens hemsida och genom en utställning i Kulturkvarteret. Översiktsplanen var också tillgänglig i fysiskt format i stadshusets reception. Samrådet kungjordes i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA). Två samrådsmöten hölls för allmänheten, i Hjo och i Korsberga. Förslaget skickades också på remiss till myndigheter, grannkommuner, föreningar och andra intresserade aktörer. Under samrådstiden fanns det möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på förslaget. Inkomna synpunkter under samrådet samt kommunens bemötande av dessa sammanställs i den här samrådsredogörelsen.

I nästa steg omarbetas förslaget till översiktsplan och ställs ut på granskning. Under gransknings-tiden får myndigheter och allmänhet möjlighet att yttra sig igen. Översiktsplanen beräknas slutligen antas under våren 2026 och börjar gälla efter att den vunnit laga kraft.

Upplägg för samrådsredogörelsen

Totalt har 38 yttranden inkommit till kommunen under samrådstiden (samrådsmöten ej inkluderade, där 27 personer från allmänheten deltog). Alla yttranden presenteras i följande avsnitt under kategorierna statliga myndigheter, region, kommunalförbund, kommuner, intresseorganisationer och föreningar, fastighetsägare och näringsidkare, invånare, samrådsmöten samt övriga.

Yttrandena är inlagda under respektive aktörs rubrik med ett inledande klargörande om att "nedan följer aktörens yttrande". Texten som sedan följer är den yttrandes ord. I slutet på varje yttrande följer Hjo kommuns bemötande vilket markeras av blåa streck samt rubriken "Hjo kommuns bemötande".

Under "synpunkter från invånare" är synpunkterna kategoriserade utifrån vilket område de berör, till exempel Sannaområdet eller Spakås/Tråkebo. Efter varje kategori följer Hjo kommuns bemötande av synpunkterna. Detta för att vissa yttranden kan innehålla liknande synpunkter.

Samtliga yttranden är anonymiserade eftersom det inte bedöms finnas något syfte eller vara relevant för ärendet vilka enskilda personer som står bakom synpunkterna. För att underlätta läsningen och i möjligaste mån hålla handlingen så kortfattad som möjligt har endast de delar av yttranden som utgör synpunkter om översiktsplanen tagits med i samrådsredogörelsen. Inledande sammanfattningar av översiktsplanens struktur och beskrivningar av ärendet har därför utelämnats. På grund av det som beskrivs ovan är inte synpunkterna alla gånger identiska med de handlingar som har inkommit. Samtliga yttranden finns dock tillgängliga i sin helhet via Hjo kommuns kansli.

Sammanfattning av justeringar i planförslaget

Utifrån de synpunkter som inkommit har Hjo kommun omarbetat förslaget till översiktsplan. Större ändringar presenteras här nedan i kortfattad form. Alla yttranden samt kommunens bemötanden och åtgärder finns att läsa på efterföljande sidor.

- Översiktsplanen har utvecklats med en tydligare uttolkning av riksintressen för kulturmiljövård, rörligt friluftsliv, naturvård och Natura 2000 i syfte att dessa ska tillgodoses för de områden där också ny bebyggelse föreslås. En landskapskaraktärsanalys med fokus på Västra Vätterstranden har tagits fram som underlag för bedömningen.
- Utbyggnadsområdet Spakås, Bf6, har omformats till att enbart ligga på västra sidan om Gamla landsvägen. Området utökas i stället i norr, under förutsättning att ett lämpligt skyddsavstånd till reningsverket utreds i detaljplaneskedet.
- Utbyggnadsområdet Tråkebo, Bf7, har omformats för att tydliggöra bebyggelseområdets omfattning samt kompletterats vad gäller hänsyn till riksintressena.
- Föreslagna utbyggnadsstråk för gång- och cykelvägar har justerats både för Spakås (Gamla landsvägen) och Sanna (Karlsborgsvägen). Möjligheten att anlägga gång- och cykelförbindelsen utmed Sanna bör i första hand studeras utmed Karlsborgsvägen. Tidigare föreslagna grusväg mot Sjöhaga kan utgöra ett alternativ för gång- och cykeltrafik men ska bibehålla sin utformning, det vill säga inte trafiksepareras eller breddas.
- LIS-området Spakås, LIS 1, har omformats och minskats till en mer sammanhållen form där nya tillägg inte bedöms påverka den öppna känsliga landskapsbilden. I stället för bebyggelse föreslås området syfta till att stärka turism- och friluftslivet.
- LIS-området Almnäs, LIS 3, har förtydligats avseende vilken typ av utveckling som avses. Utöver att hitta nya funktioner för gårdens befintliga byggnader och utveckla förädling av nya produkter kan LIS-området stärka besöksnäringen och friluftslivet på platsen.
- LIS-området Varpet, LIS 7, respektive utbyggnadsområdet Varpet, B16, har omformats. Den östra delen utgår eftersom området har hunnit bli detaljplanerat under samrådstiden. Området utökas i stället västerut.
- Mindre förtydliganden har gjorts för övriga LIS-områden.
- Energiförsörjning har lagts till som ett mellankommunalt intresse.
- Avsnittet om energiproduktion har kompletterats och kommunens ställningstagande kring vindkraftsplanen har förtydligats. Kommunens inställning är att vindkraftsplanen från 2015 fortsatt ska gälla som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.
- Förtydliganden och justeringar har gjorts gällande klimatrelaterade risker samt gällande farligt gods, tekniska riskobjekt och förorenade områden.
- Kommunen har förtydligat sitt ställningstagande gällande ianspråktagande av jordbruksmark. Kommunens inställning är att hänsyn även bör tas till jordbruksmarkens bördighet vid prioritering av nya utbyggnadsområden. En utbyggnadsordning presenteras och motiveras i avsnittet Genomförande där Spakås och Tråkebo är prioriterade framför Sanna och Herrebacken (Bf3, tidigare benämnt som Västra Åsen).
- Kommunen har förtydligat att områden på landsbygden också är angelägna att utveckla. Sedan tidigare är Hjo-Korsberga-Blikstorp utpekade som ett viktigt stråk men även stråket söderut mot Fågelåsbygden och Gate är viktigt, inte minst för att stärka samhällsservicen i området och stärka kopplingen till Jönköping.
- Bf2: Områdesnamnet "Norrskogen" har ändrats till "Norra Sannaskogen".
- Bf3: Områdesnamnet "Västra Åsen" har ändrats till "Herrebacken".
- Bf1: Områdesnamnet har kortats ned till "Sanna", i stället för "Sannaområdet".

- Vf5: Områdesnamnet "Västra verksamhetsområdet" har ändrats till "Ekestugan"

Utöver dessa ändringar har ytterligare uppdateringar, kompletteringar och justeringar gjorts som förvaltningen sett behov av, även redaktionella sådana. Exempelvis har beskrivningen av översiktsplanering förtydligats under avsnittet Inledning, kapitlet om arbetspendling under Utgångspunkter/Kommunikationer har reviderats och kapitlet natur- och kulturlandskap under Utgångspunkter har uppdaterats med tillägg från landskapskaraktärsanalysen. Tillägg har även gjorts i avsnittet Mark- och vattenanvändning, med anledning av landskapskaraktärsanalysen.

Synpunkter från statliga myndigheter

Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Nedan följer yttrandet från Länsstyrelsen i Västra Götalands län:

Inledning

Hjo kommun har ställt ut förslag till ny översiktsplan på samråd. Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 10§ plan- och bygglagen (PBL) vid samråd om översiktsplan särskilt:

- ta till vara och samordna statens intressen,
- ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om mark- och vattenanvändningen,
- verka för att riksintressen tillgodoses – 3 och 4 kap. miljöbalken (MB), att miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) är förenlig med 7 kap. MB,
- verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt samt
- verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna PBL, om det behövs från allmän synpunkt.

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Energimyndigheten, Luftfartsverket (LFV), Länsstyrelsen Jönköping, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut (SGI), Svenska Kraftnät och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen ger överlag god information om förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena kan ha en väsentlig betydelse för efterföljande beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

När det gäller riksintressen behöver kommunen utveckla översiktsplanen så det framgår hur riksintressena för kulturmiljövård, naturvård, Natura 2000 och rörligt friluftsliv ska tillgodoses. I nuläget går det inte att utesluta påtaglig skada på riksintressen.

Översiktsplanen medverkar till att miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB för buller och luft följs. När det gäller MKN för vatten kan kommunen utveckla analyser av påverkan och rekommendationer och strategier för hur påverkan på vattenkvaliteten ska hanteras i efterföljande planer och beslut.

Länsstyrelsen bedömer de flesta av kommunens förslag till områden för LIS är förenliga med 7 kap. MB, men område 1 (Spakås) anser Länsstyrelsen inte är lämpligt som LIS-område. När det gäller område 3 (Almnäs bruk) behöver kommunen förtydliga vilken typ av utveckling som planeras i

området för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om det är förenligt med 7 kap. MB.

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt, men energiförsörjning bör också uppmärksammas som en mellankommunal fråga.

När det gäller människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, behöver kommunen arbeta vidare med frågor som gäller bland annat geoteknik, klimatrelaterade risker och farligt gods.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Riksintresseområden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada de värden som är riksintressanta. I Hjo kommun finns tre områden av riksintresse för kulturmiljövård: Norra och södra Fågelås, Grevbäck och Hjo stad. Kommunen föreslår ändrad markanvändning inom alla tre områdena. Kommunen skriver för Norra och södra Fågelås att byggnation inom riksintresset för kulturmiljövård i största möjliga mån ska samexistera med riksintresset. För Grevbäck skriver kommunen att riksintresset inte kommer påverkas negativt om ny byggnation samexisterar och anpassas efter riksintresset.

Av översiktsplanen ska det framgå hur riksintressena ska tillgodoses, det är inte bara en fråga om att anpassa och samexistera. Kommunens tolkning av riksintresseanspråken måste framgå. Val och överväganden behöver bli tydliga, precis som påverkan på och konsekvenserna för riksintressena.

Länsstyrelsen ser en risk för skada på riksintresse för kulturmiljövård Norra och södra Fågelås med utveckling som föreslås inom område LIS-områdena Spakås och Almnäs bruk¹, Spakås Bf6 och Tråkebo Bf7. Kommunen behöver göra en uttolkning av riksintresset tillsammans med en landskapsanalys för att visa förutsättningar för bebyggelse och hur riksintresset kan tillgodoses. Analysen behöver också se till kumulativa effekter av den utveckling som föreslås.

Länsstyrelsen ser också en risk för skada på riksintresse för kulturmiljövård Grevbäck sett till den utveckling som kommunen föreslår i område Bf20 och Bf21. Kommunen behöver göra en uttolkning av riksintresset tillsammans med en landskapsanalys för att visa förutsättningar för bebyggelse och hur riksintresset kan tillgodoses. Exploatering behöver förhålla sig även till indirekt påverkan på riksintresset Hjo stad.

För område Bf2, Bf19 och Vf1 finns risk för en indirekt påverkan på riksintresse kulturmiljövård Grevbäck. Indirekt påverkan behöver analyseras och beskrivas. Det kan till exempel handla om omfattning och höjder.

Kumulativa effekter av Bf2, Bf19, Bf20, Bf21 och Vf1 behöver analyseras och hanteras.

I översiktsplanen refererar kommunen till att genomförd kulturmiljöinventering ska utgöra och användas som ett planeringsunderlag. Detta ser Länsstyrelsen som positivt, underlaget bör

---

¹ Se också Landsbygdsutveckling i strandnära läge nedan.

användas aktivt och tillgängliggöras.

Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Precis som för riksintresse kulturmiljövård behöver kommunen utveckla hur riksintresse för naturvård ska tillgodoses. Kommunens tolkning av riksintresseanspråken måste framgå. Val och överväganden behöver bli tydliga, precis som påverkan på och konsekvenserna för riksintressena. I kommunen finns sex riksintresseområden för naturvård. Det är främst riksintresset Vättern och Hjoåns dalgång som påverkas av förslagen till ändrad mark- och vattenanvändning.

Rörligt friluftsliv (4 kap. 1-2 §§ MB)

Även hanteringen av riksintresset för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. MB behöver utvecklas. Det måste framgå hur riksintresset ska tillgodoses. Val och överväganden behöver bli tydliga, precis som påverkan på och konsekvenserna för riksintresset. Det är viktigt att kommunen arbetar med riksintressets särskilda värden, även om det till stor del överlappar andra riksintresseområden för Natura 2000, naturvård och kulturmiljövård. Även kumulativa effekter är viktiga att beakta, inte minst sett till den utveckling kommunen föreslår söder om tätorten Hjo inom områden som Bf6 och Bf7.

Natura 2000

I Hjo kommun finns åtta Natura 2000-områden. Kommunen bedömer att översiktsplanen inte föreslår någon förändrad mark- och vattenanvändning som bedöms påverka Natura 2000-områdena. Länsstyrelsen ser att det behöver motiveras och bli tydligare i översiktsplanen, inte minst för den förändrade mark- och vattenanvändning som föreslås i direkt anslutning till Hjoåns dalgång som är ett Natura 2000-område och naturreservat. Det handlar om till exempel område Bf1, Bf4, Bf8 och Vf1.

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

I översiktsplanen skriver kommunen att väg 195 är utpekad som riksintresse, detta stämmer inte och behöver därför tas bort innan granskningen.

Energiproduktion (3 kap. 8 § MB)

Riksintresset för energiproduktion är delvis tillgodosett i mark- och vattenanvändningskartan. Kommunen behöver dock tydligare förklara sitt ställningstagande för den valda avgränsningen, särskilt med hänsyn till Försvarmaktens stoppområde för höga objekt.

Dessutom bör kommunen redogöra för sina allmänna förutsättningar för vindkraftsutbyggnad. För synpunkter om kommunens vindkraftsplan se nedan.

Miljökvalitetsnormer

Vatten²

Länsstyrelsen konstaterar att översiktsplanen innehåller relevant information om

---

² Vattenmyndigheten arbetar just nu med cykel 4 inom vattenförvaltningen. I arbetet ingår framtagande av en reviderad (preliminär) vattenförekomstfördelning och miljökvalitetsnormer enligt den nya fördelningen. Innan beslut om nya miljökvalitetsnormer för vatten fattats är det MKN för cykel 3 som gäller. I det fall åtgärder i vattenområden planeras som kan komma att genomföras från 2027 och framåt så kan det vara aktuellt att också se på de vattenförekomster som nämns som preliminära i VISS. Detta då den nya vattenförekomstfördelningen kan innebära att behovet av åtgärder för att nå god status kan bli större eller mindre beroende på om den aktuella vattenförekomstens yta/längd förändras mellan cykel 3 och 4. För mer information om detta se Vattenmyndigheterna och VISS.

miljökvalitetsnormer för vatten i text och på karta. Samtidigt noterar Länsstyrelsen att det finns förslag till förändrad mark- och vattenanvändning som kan riskera att påverka MKN vatten, till exempel i närheten av Hjoån, som idag inte uppnår god kemisk status i och vars ekologiska status är måttlig.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver analysera främst morfologiska förändringar, men även utsläppsparametrar som kan bli aktuella för vardera vattenförekomst som kan komma att påverkas av ett genomförande av planförslaget. Kumulativa effekter är särskilt viktiga att belysa och utreda. De bedömningar kommunen gör behöver motiveras tydligt. Det är viktigt att kommunen arbetar med tydliga rekommendationer och strategier för hur påverkan på vattenkvaliteten ska hanteras i efterföljande planer och beslut.

Det är viktigt att översiktsplanen samordnas och samverkar med arbetet med lokala åtgärdsprogram för vatten.

Buller

Hjo kommuns översiktsplan innehåller begränsad information om buller. Kommunen anger att buller anses vara ett ringa problem inom kommunen. Länsstyrelsen instämmer i att trafikbuller generellt är ett litet problem i kommunen, men vill betona att bullerfrågan ändå behöver beaktas i detaljplaneringen för nya bostäder.

Luft

Kommunen har i översiktsplanen bedömt luftkvaliteten i Hjo som god. Länsstyrelsen instämmer i Hjo kommuns bedömning att miljökvalitetsnormerna för luft sannolikt klaras i Hjo kommun och att luftkvaliteten generellt är god³.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge⁴

LIS I, Spakås

Länsstyrelsen anser att området inte är lämpligt som LIS-område.

Föreslaget LIS-område riskerar att medföra påtaglig skada på berörda riksintressen⁵. Området utgörs idag av ett helt oexploaterat strandområde, och är som sådant mycket värdefullt för strandskyddets syften och utpekad som regionalt värdefullt odlingslandskap. Sammantaget konstaterar Länsstyrelsen att området är mycket värdefullt med avseende på strandskyddets syften, och att ett LIS-område skulle medföra alltför stor skada på dessa syften. Strandområdet utgör också ett viktigt stråk/passage i naturen för växt- och djurliv.

³ Luft i Väst genomförde år 2023 mätningar av luftkvaliteten i kommunen. Slutsatserna från mätningarna är att halterna av samtliga föroreningar som ingår i skattningen bedöms ligga under de nedre utvärderingströsklarna i kommunen. Inga riskområden för vedeldning bedöms heller finnas kvar i kommunen baserat på den tillsynskampanj som Miljösamverkan östra Skaraborg har genomfört de senaste åren. Länsstyrelsen vill samtidig uppmärksamma på att EU:s nya skarpare gränsvärden har publicerats (2024/2881/EG) och ska vara genomförda i svensk lag i december 2026. Även relativt små tätorter har haft problem med förhöjda partikelhalter och det är därför viktigt att ha luftkvaliteten i åtanke vid en eventuell förtätning i trafikerade miljöer. Detta inkluderar exempelvis att beakta placering och utformning av byggnader, grönområden och trafikflöden.

⁴ För alla LIS-områden är det viktigt att Länsstyrelsens råd om hantering av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen följs, PM 2010-09-20.

⁵ Se också *Riksintressen* ovan och behovet av en uttolkning av riksintresset tillsammans med en landskapsanalys för att visa förutsättningar för bebyggelse och hur riksintresset kan tillgodoses.

Ny bostadsbebyggelse ska inte lokaliseras till oexploaterade områden eftersom det i regel påverkar strandskyddets syften för mycket och ny bostadsbebyggelse ska inte lokaliseras så att det bildas en spridd gles bebyggelse i strandnära områden.

Enligt länsstyrelsens LIS-policy för Vättern bör endast LIS övervägas om områden är helt eller delvis ianspråktagna. I orörda områden bör endast åtgärder som stärker det rörliga friluftslivet medges.

LIS 2, Stampens kvarn

Länsstyrelsen bedömer att området är förenligt med 7 kap. MB, men vill samtidigt lyfta fram att det är viktigt att det inte tillkommer någon byggnation inom kantzoner. Kommunen har bara angett att det ska råda restriktivitet till byggnation inom kantzoner.

LIS 3, Almnäs bruk

Kommunen behöver komma vidare med och förtydliga vilken typ av utveckling som planeras i området. Så länge det inte finns några mer konkreta planer på vilken utveckling kommunen ser i området är det svårt att göra en bedömning av LIS-området och om det behöver vara ett LIS-område.

Det finns höga natur- och kulturvärden i området kopplat till skyddsvärda träd och alléer och närliggande vattendrag. Det är också av riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv enligt 4 kap. MB samt i direkt anslutning till Natura 2000-området Västra Vättern.

LIS 4, Svebråta

Länsstyrelsen bedömer att området är förenligt med 7 kap. MB.

LIS 5, Smedsskogen

Länsstyrelsen bedömer att området är förenligt med 7 kap. MB.

Den fria passagen för allmänheten och gröna stråk måste värnas genom området.

LIS 6, Bengtstorp

Länsstyrelsen bedömer att området är förenligt med 7 kap. MB, men ser samtidigt att det finns en risk att ett öppet stråk ner till vattnet förloras.

LIS 7, Varpet

Länsstyrelsen bedömer att området är förenligt med 7 kap. MB.

Mellankommunal samordning

Under övriga mellankommunala intressen bör även energiförsörjning nämnas. Bland annat finns områden för vindbruk i kommungräns i kommunens vindkraftsplan, som är en del av översiktsplanen.

I övrigt är de regionala och mellankommunala frågorna väl beskrivna. Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Ras och skred och erosion

God kännedom om geotekniska förutsättningar och eventuella geotekniska riskområden är viktiga utgångspunkter vid strategiska val av markanvändning. I en översiktsplan bör därför eventuella

riskområden tydligt redovisas, förslagsvis på kartor, och en strategi tillfogas planen över hur dessa områden ska utredas i samband med framtida detaljplaner, bygglov eller förebyggande av risker för befintlig bebyggelse.

Jordartskaran och diverse kartlager från MSB, Skogsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning (SGU) redovisas i översiktsplanen. Enligt dessa kartlagen är det få områden med förutsättningar för ras eller skred som kan komma i konflikt med ny bebyggelse. Det handlar om områdena Vf4, Bf1 och Bf4, såväl som befintlig bebyggelse längs Hjoån i centrala Hjo. Möjlig behandling av stabilitetsrisken här har mycket att göra med erosionssäkring (se nedan).

Precis som SGI upplyser om i sitt yttrande, daterat 2025-04-30, finns även ett kartlager från MSB som visar stabilitetskartering i morän och grovkorniga jordarter. En sådan kartering är inte utförd i Hjo men det finns för grannkommunen Habo och visar en del områden längs med Vättern som kan ha relativt lika förutsättningar som i Hjo. Skogsstyrelsens kartlager visar även ett område i den sydligaste delen av kommunen där det kan bli risk för slamströmmar när branta slänter ligger i närheten av vattendrag. Detta kan innebära en risk för befintlig bebyggelse och behöver därför utredas. Enligt SGU finns det förutsättningar för skred i finkornig jordart längs ständerna och ån i kommunen. I en viss omfattning ligger även befintliga konstruktioner inom dessa riskområden. Detta behöver kommunen ta hänsyn till vid eventuell förtätning av bebyggelse.

Kommunen beskriver utförd stabilitetskartering, men det framkommer inte tydligt om det är utfört en bedömning av pågående erosion i samband med karteringen.

I den östliga delen av Hjoåns lopp i centrala Hjo fram till Vättern visar jordartskartan sand som kan vara erosionsbenägen. Eventuell pågående erosion kan förvärras på grund av klimatförändringen och så småningom ge sämre stabilitet även för områden längre ifrån vattendraget. Detta gäller mest befintlig bebyggelse men även nya bostäder i området Bf4. Vidare ser områden runt Mullsjön ut att bestå av erosionsbenägen silt. Bostadsområden B14 och B15 har dessutom anslutning till vattendrag och B15 ligger även direkt vid sjöstranden. Här borde utgångspunkten vara att det finns behov av en erosionsutredning och eventuella åtgärder.

Geotekniska säkerhetsfrågor avseende ras och skred och erosion ska enligt PBL klarläggas i samband med framtagande av nya detaljplaner, vilket bör lyftas fram i översiktsplanen. Eventuella behov av geotekniska utredningar behöver därför beskrivas i översiktsplanen.

Se vidare yttrande från SGI, daterat 2025-04-30.

Farligt gods

Det är bra att kommunen redovisar rekommenderad farligt godsleder på kartan. Länsstyrelsen tolkar det som att det orangea området är 150 meter från väg baserat på Länsstyrelsens riskpolicy. Detta bör dock förtydligas i såväl karta som i beskrivande text.

Länsstyrelsen rekommenderar vidare att kommunen som utgångspunkt bör eftersträva 30 meters bebyggelsefritt avstånd utmed rekommenderad transportväg för farligt gods, vilket också kan markeras på karta. Det bebyggelsefria avståndet bör dock ses som ett lämpligt minimiavstånd; i många fall kan längre avstånd och/eller kompletterande åtgärder vara nödvändiga.

Vidare bör kommunen bör vägleda kommande riskanalysprocesser genom att beskriva vilka

strategier och principer kommunen ska använda för att beskriva risknivåer och värdera huruvida risknivåerna ska anses tolerabla. Kommunen bör också beskriva hur Länsstyrelsens Riskpolicy avses tillämpas.

Kommunen bör också informera om att de har ett ansvar att beakta risker kring vägar, oavsett om dessa rekommenderas som farligt godsleder eller inte, och att alla vägar i praktiken är tillåtna för transport av farligt gods, såvida inte en lokal trafikföreskrift begränsar detta.

Tekniska riskobjekt

Kommunen bör redovisa vilka tekniska riskobjekt som finns i kommunen och vilken hänsyn som behöver tas till dessa i kommande planering. Med riskobjekt avses exempelvis industrier, drivmedelstationer, kraftvärmeverk eller andra verksamheter som kan utsätta omgivningen för olycksrisk i form av gasutsläpp, explosion, värmestrålning med mera.

Kommunen behöver också beskriva sin strategi för hur etablering av nya riskobjekt ska lokaliseras.

Kommunen bör beskriva riskobjektens förhållande till skyddsobjekt, specifikt om det finns befintliga eller planerade riskobjekt som kommer i konflikt med befintliga eller planerade skyddsobjekt. Kommunen bör också beskriva om det finns risk- eller skyddsobjekt i angränsande kommuner som kan påverka Hjo kommun.

Klimatrelaterade risker

Det är positivt att klimatrelaterade risker får en tydlig plats i översiktsplanen. Kommunen bör dock utveckla och konkretisera sin redovisning av sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av klimatrelaterade risker samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. En konkretisering kan exempelvis handla om att markera områden för fördröjning av skyfall på karta.

Som stöd för arbetet med klimatrelaterade risker för den byggda miljön har Länsstyrelsen tagit fram publikationerna Riskanalys i ÖP, Klimatrelaterade risker i översiktsplanering - metodstöd. Dessutom finns Boverkets Klimatrelaterade risker i PBL som vägledning.

Av de hänsynstagande som kommunen redovisar kopplat till klimatrelaterade risker har Länsstyrelsen följande synpunkter:

- Kommunen bör tydliggöra vilka planeringsnivåer som gäller vid exploatering i anslutning till vattendrag eller sjöar. Utgångspunkten enligt Boverkets tillsynsvägledning är "beräknad högsta nivå". Om avsteg från denna görs behöver detta motiveras väl och då bör Länsstyrelsens handbok "Stigande Vatten" tillämpas.
- Kommunen bör beakta att även omfattande egendomsskador och skydd av samhällsviktig verksamhet är skyddsvärda aspekter vid hantering av översvämningsrisk (inte enbart liv och hälsa)
- Kommunen bör också beakta att framkomlighet är en viktig aspekt vid hantering av översvämningsrisk – särskilt för bostäder och samhällsviktig verksamhet.

Översvämning

Kommunen redovisar på ett tydligt sätt en skyfallskartering för samtliga tätorter, vilket ger en god överblick över vilka problemområden kommunen behöver arbeta med. Detta bör belysas för de utvecklingsområden som omfattar tydliga lågpunkter eller rinnstråk, exempelvis Bf1 i Hjo tätort och

Bf21 i norra delen av Hjo tätort.

Ökande temperaturer

Kommunen beskriver vissa problem med ökande temperaturer. Kommunen bör dock utveckla beskrivningen av riskerna med ökande temperaturer. Kommunen kan också inkludera MSB:s värmekartering som kan vara vägledande för riskbedömningen kopplade till ökande temperaturer.

Förorenade områden

Kommunen beskriver kortfattat de två förorenade områden⁶ inom kommunen vilka båda är klassade med mycket stor risk för människors hälsa och miljö (riskklass I). Inom kommunen finns fler potentiellt förorenade områden, både områden med tilldelad riskklass och de som ännu bara identifierats som potentiellt förorenade områden, men inte ännu inventerats.

Översiktsplanen behöver uppdateras med en generell bakgrundstext om vad punkterna representerar och att de kommer från databasen EBH-stödet över potentiellt och konstaterat förorenade områden.

Observera också att den nationella databasen EBH-stödet, där information om potentiellt och konstaterat förorenade områden samlas, inte är heltäckande. Det kan alltså finnas områden som är potentiellt eller konstaterat förorenade men som inte finns med i EBH-stödet. Om kommunen har lokal kännedom om potentiellt och konstaterat förorenade områden inom kommunen så bör detta finnas med i kartan över förorenade områden.

Översiktsplanen bör även uppdateras med en generell text om vilken strategi kommunen kommer att ha för att hantera förorenade områden inom kommande detaljplanprocesser⁷.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter – övriga allmänna intressen

Bostadsförsörjning

Hjo kommun har nyligen antagit nya riktlinjer för bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen ser positivt på hur kommunen arbetar parallellt med översiktsplan och riktlinjer för bostadsförsörjningen. Förutsättningarna för att den koppling som behövs mellan dem ser därmed goda ut.

I översiktsplanen refererar kommunen till kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen och det bostadsbehov om cirka 50 bostäder/år som kommunen lyfte där. SCB:s senaste befolkningsframskrivning från juni 2024 visar på en befolkningsutveckling på i genomsnitt tre personer per år i Hjo kommun fram till 2030. De senaste tio åren så har befolkningsutvecklingen varit i genomsnitt 47 personer per år i Hjo. Kommunen har arbetat med olika befolkningsframskrivningar vilket är bra då de demografiska förändringarna är svåra att förutse.

Gällande antalet färdigställda bostäder så har det i genomsnitt färdigställts 18 bostäder per år i Hjo kommun de senaste tio åren. Kommunens beredskap för att möta framtida scenerier bedöms som god vilket kommunen också nämner i förslaget till översiktsplan.

Länsstyrelsen vill upplysa kommunen om att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar har

⁶ Hjo Mekaniska och ett sågverk beläget vid Korsgården.

⁷ Se gärna Länsstyrelsens ÖP-portal för ytterligare rådgivning om förorenade områden.

ändrats den 1 mars⁸. Riktlinjer för bostadsförsörjning har bytt namn till kommunal handlingsplan för bostadsförsörjning. Kommunen ska numera också redovisa en samlad bedömning över behovet av tillskott av bostäder i kommunen och handlingsplanen ska vara vägledande för planläggning enligt PBL när det gäller bestämmelserna om allmänna intressen, specifikt bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet enligt PBL 2 kap 3 §. Enligt övergångsbestämmelserna ska bestämmelserna i den nya lydelsen tillämpas första gången senast under den mandatperiod som inleds efter ordinarie val 2026⁹.

Jordbruksmark

Kommunen har valt att göra en lokaliseringsutredning för att genom en samlad bedömning ta ett helhetsgrepp på den utveckling av kommunen som föreslås på jordbruksmark. Länsstyrelsen är positiv till att en sådan utredning tagits fram redan i arbetet med översiktsplanen. Kommunen kan ta stöd i lokaliseringsutredningen i efterföljande planering och prövning.

Men trots att flertalet områden inte bedömts lämpliga för exploatering i lokaliseringsutredningen avser kommunen ändå gå vidare med exploatering. För att nämna några exempel är Spakås (Bf6), Tråkebo (Bf7) och Bengtstorp (B17) sådana områden som lokaliseringsutredningen inte bedömer lämpliga för föreslagen utveckling. Det finns i stället andra, mer lämpliga områden närmare tätorten som bör ianspråktagas i första hand enligt utredningen.

I förarbetena¹⁰ till 3 kap 4 § miljöbalken framhålls att i de fall det saknas från allmän synpunkt tillfredsställande alternativ för samhällsbyggnad och brukningsvärd jordbruksmark ändå måste tas i anspråk för bebyggelse, är det viktigt att ingreppen utformas på ett sätt som innebär så begränsad inverkan som möjligt för jordbruket.

Utifrån lokaliseringsutredningens slutsatser, och förarbetena till 3 kap 4 § miljöbalken, ställer sig Länsstyrelsen frågande till att kommunen inte följer den samlade bedömning som presenterats i lokaliseringsutredningen.

Utredningen föreslår även att utvecklingen bör ske ”inifrån och ut”, mot vägarna norrut och västerut, där det finns goda förutsättningar för sammanhållen bebyggelse. Därmed vore det lämpligt att kommunen överväger att utbyggnaden sker i någon form av turordning. På så sätt kan bostadsförsörjningen tillgodoses genom att ta de mest lämpade områdena först, för att senare vidare undersöka ytterligare områden om de högre scenarierna för bostadsbehovet är aktuella.

Energi

Övergripande om en energiförsörjning

Kommunen hanterar energifrågan relativt sparsamt i översiktsplanen. Med tanke på den dynamiska utvecklingen inom energiområdet finns det god potential att vidareutveckla denna del. Det är av vikt att kommunen redogör för den nuvarande energianvändningen och gör en prognos för framtida utveckling. Kommunen bör även överväga vilka åtgärder som behöver vidtas för att möta framtida energibehov och hur energiomställningen kan komma att påverka kommunen. Specifika

⁸ Bostadsförsörjningslagen har ändrats - Planering för bostadsförsörjning - Boverket

⁹ Detta innebär att kommunfullmäktige ska ha antagit en handlingsplan för bostadsförsörjningen före utgången av mandatperioden som inleds efter ordinarie val 2026, det vill säga före valet i september 2030. Detta betyder att en kommun fortfarande kan anta nya riktlinjer för bostadsförsörjningen även efter lagens ikraftträdande den 1 mars 2025. Bestämmelser som refererar till riktlinjer fortsätter att gälla fram till dess att kommunfullmäktige har antagit en handlingsplan enligt de nya reglerna.

¹⁰ Proposition 1985/86:3.

aspekter som laddning av tunga och lätta fordon, inklusive kollektivtrafik, bör också beaktas.

Vidare har Hjo kommun en utgången energiplan för perioden åren 2007–2015. Kommunen bör redogöra för planerna på att ta fram en ny. Energiplanen bör utgöra ett underlag för översiktsplanen eller åtminstone relateras till denna.

Under avsnittet Nationella mål och strategier saknar Länsstyrelsen de nationella energipolitiska målen. Det är av stor betydelse att dessa mål inkluderas för att säkerställa att kommunens planering är i linje med nationella riktlinjer.

I avsnittet om utvecklingsstrategier anges att Hjo kommun ska verka för en robust energiförsörjning genom att vara positiv till klimatsmarta lösningar och utbyggnad av infrastruktur för el. Det är dock oklart hur detta konkret ska genomföras. En mer detaljerad beskrivning av de konkreta åtgärder som kommunen avser att vidta kan med fördel kunna inkluderas.

Vindkraftsplanen

Det är oklart hur kommunen avser att hantera vindkraftsplanen från år 2015. Dels skriver kommunen att den ska fortsätta gälla som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, dels skriver kommunen att vindkraftsplanen ska läggas till som ett eget avsnitt i översiktsplanen innan granskningsskedet. Det är som Länsstyrelsen ser det två olika sätt att hantera vindkraftsplanen.

Planen innehåller 13 utpekade områden, varav 8 ligger inom Försvarmaktens stoppområde. Länsstyrelsen ansåg i sitt granskningsyttrande att 11 av de utpekade områdena var olämpliga, 8 på grund av Försvarmaktens stoppområde och 3 på grund av risk för påtaglig skada på riksintressen för natur, friluftsliv samt biotopskydd. Kommunen valde att gå vidare och anta planen.

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar Länsstyrelsen, i likhet med Energimyndigheten¹¹, att arbeta in de delar av vindkraftsplanen som kommunen anser vara aktuella och fatta beslut om att ersätta vindkraftsplanen från år 2015 med kommunens nya översiktsplan. Att rakt av lägga in vindkraftsområdena med så omfattande invändningar ger ingen tydlig vägledning för efterföljande planering och prövning.

Vindkraftsparken Fågelås beviljades tillstånd och vann laga kraft under år 2022. Denna park håller för närvarande på att uppföras och ligger till stora delar inom det enda utpekade området för energiproduktion inom kommunen enligt mark- och vattenanvändningskartan. Dessa faktiska förutsättningar behöver synas i översiktsplanen. I praktiken finns det inte några ytterligare ytor kvar för vindkraftsetableringar i kommunen, åtminstone inte utifrån det som pekats ut i nuvarande mark- och vattenanvändningskarta.

Trafik

Översiktsplanen innehåller övergripande ställningstaganden som kommunen ska arbeta utefter för att uppnå ett attraktivt och klimatsmart trafiksystem, men framöver bör kommunen överväga att även ta fram en trafikstrategi för att mer strategiskt ta hand om tillgänglighetsfrågor i kommunen.

Inom Hjo kommun finns det några allmänna vägar som ingår i det utpekade funktionellt prioriterade vägnätet¹². Kommunen bör komplettera översiktsplanen med information om och förhållningssätt

¹¹ Se Energimyndighetens yttrande, daterat 2025-04-15.

¹² Väg 193, väg 194, väg 195 och väg 201.

till de utpekade vägarna. Vid planering av bostäder eller verksamheter som innebär ökad trafik på en funktionellt prioriterad väg är det viktigt att se till att tillgängligheten utmed vägen inte påverkas negativt. Trafikverket är generellt restriktiva till att tillåta ytterligare anslutningar till det statliga vägnätet, i synnerhet till det funktionellt prioriterade vägnätet. Trafikverket önskar att kommunen tar kontakt i ett tidigt skede för kommande områden som berör statliga vägar¹³. 13

Civil luftfart

I översiktsplanen för Hjo kommun nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten. Kommunen bör komplettera med information om det. För vad som gäller se yttrande från Luftfartsverket, daterat 2025-04-24.

Radiokommunikation

För att höga installationer inte ska bli ett hinder för radiokommunikationssystemet Rakel¹⁴ bör placeringen av exempelvis vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ske i samråd med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem. Detta gäller konstruktioner högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse¹⁵.

Totalförsvaret

Det är positivt att översiktsplanen innehåller ett avsnitt om civil beredskap, men kommunen behöver förtydliga hur totalförsvarets civila intressen har tillgodosetts i översiktsplanen.

Det nationella målet för det civila försvaret är att beakta som stöd och utgångspunkt i arbetet, vilket inte överensstämmer med det som nämns i översiktsplanen.

Slutsatser ur kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) samt identifieringen av samhällsviktig verksamhet kan utgöra underlag till arbetet med att omhänderta totalförsvarets intressen. Det kan till exempel handla om system för utomhusvarning, storskalig utrymning och inkvartering och trygghetpunkter eller motsvarande.

Läs mer om hur totalförsvarets civila intressen kan beaktas i samhällsplaneringen och den fysiska planeringen på MSB:s webbsida [Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen](#).

IT-infrastruktur

IT-infrastruktur är en förutsättning för många funktioner i samhället. Det säkerhetspolitiska läget har också riktat fokus mot behovet av en robust civil infrastruktur. Kommunen bör uppmärksamma detta i översiktsplanen, till exempel ihop med annan kritisk infrastruktur under avsnittet civil beredskap¹⁶.

Vatten- och avlopp (VA)

För en långsiktigt trygg vattenförsörjning behöver både vattentillgång, vattenkvalitet och påverkansrisker från markanvändning beaktas vid fysisk planering. Analyser behöver utföras för nutida förhållanden och för framtiden. Genom välgrundade avvägningar om lämplig mark- och vattenanvändning kan kommunen undvika framtida problem med vattenförsörjning. För stöd se Boverkets vägledning på PBL kunskapsbanken, [Vattenförsörjning i översiktsplanering](#).

I Hjo kommun finns två särskilt viktiga vattenresurser att förhålla sig till i översiktsplanen, det är

¹³ Se också Trafikverkets yttrande, daterat 2025-05-07

¹⁴ RAdioKommunikation för Effektiv Ledning

¹⁵ Se vidare yttrande från MSB, daterat 2025-04-22.

¹⁶ Se också yttrande från PTS, daterat 2025-04-30.

den nationellt viktiga dricksvattenresursen Vättern och den regionalt viktiga grundvattentäkten benämnd Tibro båda utpekade i Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland.

Länsstyrelsen noterar att kommunen inte lyfter fram vattentjänstplanen under avsnittet översiktliga planeringsdokument. Under lokala styrdokument hänvisas i stället till VA-plan antagen år 2019. I avsnitt om vatten och avlopp nämns däremot att Hjo kommuns kommunfullmäktige har antagit en vattentjänstplan år 2024. En vattentjänstplan ska finnas enligt lagen om allmänna vattentjänster och den ska innehålla kommunens hållbara planering av vatten -och avlopp. Vattentjänstplanen ska vara ett underlag för översiktsplanen och vice versa.

I texten saknas jämförelse mellan översiktsplanens planerade utbyggnadsområden och avloppsreningsverkens kapacitet för ytterligare belastning med avseende på dimensionering, tillståndets omfattning och avloppsdirektivets krav. Även vattentjänstplanen saknar analysen om kapacitet för avloppsreningsverken i ett långsiktigt och hållbart perspektiv.

För ett stort antal områden räknar kommunen med att VA kan lösas med kommunala vattentjänster. För områdena Norr 2:1 Dalslund, Korsberga, framgår inte om eller hur VA-frågan kan lösas för området, vilket är en förutsättning för att det ska kunna bebyggas.

För Spakås antas att ett säkerhetsavstånd av 300–500 meter till avloppsreningsverk är tillräckligt. För att avgöra om minsta avståndet är tillräckligt behövs en luktutredning.

Kommunen konstaterar själva att översiktsplanen delvis saknar redovisning av hur förutsättningarna ser ut för utbyggnadsområden att ansluta till kommunalt vatten och avlopp. Det saknas också ställningstaganden om hur dagvatten, vatten och avlopp på landsbygden och inom LIS-områden ska hanteras.

Fornlämningar och kulturmiljöer

På karta har alla lämningar markerats som fornlämningar, även övriga kulturhistoriska lämningar och andra lämningar med olika registreringar. Dessa lämningar har olika skydd enligt olika lagar och bestämmelser. Kommunen behöver justera detta.

Av stycket om förhållanden av väsentlig betydelse gällande fornlämningar behöver samrådsplikten vad gäller markingrepp i anslutning till fornlämningar nämnas. För utpekade områden kan Länsstyrelsen komma att ställa krav på arkeologisk utredning som ett kunskapsunderlag om sannolikhet finns för okända fornlämningar.

När det gäller vägledningen för Hjo stadslaget står det att schaktningar i Hjo fornlämning/stadslager alltid ska föregås av en arkeologisk bedömning av Länsstyrelsen. Det behöver omformuleras så det blir korrekt. Det är bättre att skriva att det alltid ska av ett samråd eller en ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning.

Några av de områden som kommunen föreslår för ny funktionsblandad bebyggelse ligger inom eller i anslutning till utpekade kommunala kulturmiljöer¹⁷. Kommunen behöver redogöra för hur hänsyn och säkerställande av värdena ska göras.

Några av områdena ligger också i närheten till kulturhistoriskt viktiga vattendrag, vilket också gärna

¹⁷ T.ex. område Bf1, Bf4, Bf8, Bf10-12 och Vf4.

bör framgå av översiktsplanen ¹⁸.

På flera ställen i översiktsplanen skriver kommunen om kulturminneslagen. Rätt namn på lagstiftningen är kulturmiljölagen. Detta behöver uppdateras i hela underlaget.

Natur och vatten

Artskydd

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen redan i översiktsplanen identifierar om skyddade arter kan påverkas. Dispenser från artskyddsförordningen ges mycket restriktivt. Det finns ofta en rad olika åtgärder som kan göras i förväg för att undvika att förbuden i artskyddsförordningen aktualiseras. Att artskyddet tillgodoses kan således vara en förutsättning för detaljplaners genomförande.

Ny bebyggelse föreslås bland annat inom områden som hyser flera skyddsvärda träd/skyddsvärd lövskog. Det finns risk att träden utgör habitat för skyddade arter. Närmare inventering av vissa områden kommer att behöva ske.

Naturvårdsavtal

Den formella områdesskyddsformen naturvårdsavtal nämns inte i översiktsplanen. De är viktiga naturområden att ta hänsyn till i mark- och vattenanvändningen.

Generella biotopskydd

Ny bebyggelse föreslås tillkomma på jordbruksmark. Planläggning av sådan mark kräver stor hänsyn till objekt som omfattas av det generella biotopskyddet, såsom diken, stenmurar med mera. Antalet biotopskyddade objekt får inte minska. Ingrepp som inte kan undvikas ska kompenseras. Det är lämpligt att kommunen tar fram en plan för detta redan i översiktsplanen.

Ekologisk kompensation

Länsstyrelsen ser gärna att kommuner har en strategi för ekologisk kompensation. Exploateringar där skada på natur-, kultur och friluftsvärden (trots optimal lokalisering och skyddsåtgärder) inte kan undvikas bör kompenseras, för att undvika förlust av viktiga ekosystemtjänster och försämrade grön infrastruktur.

För att kompensationsåtgärderna ska bli kostnadseffektiva är det viktigt att kommunen har kunskap om vilken typ av åtgärder som behövs och i vilka områden de gör störst nytta. För kommunens del sparar det tid och resurser om det redan från början finns en plan för vilken typ av kompensationsåtgärder som ska prioriteras. Generellt sett är åtgärder som bygger på den befintliga strukturen som handlingsplanen för grön infrastruktur visar, inom eller i anslutning till befintliga värdestråk, mest kostnadseffektiva.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsarkitekten och funktionschefen Andreas Lidholm med kulturgeografen Torbjörn Sahl som föredragande. Företrädare för avdelningen för civilt försvar och beredskap, landsbygdsavdelningen, miljöavdelningen, natur- och vattenavdelningen och samhällsavdelningen har bidragit till beredningen av detta yttrande.

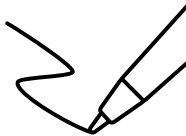
¹⁸ T.ex. område Bf3, Bf4, Bf8, Bf18 och Vf4.

Yttranden för kännedom från:

Energimyndigheten, LFV, Länsstyrelsen Jönköping, MSB, PTS, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät och Trafikverket.

Kopia till:

Energimyndigheten, Försvarsmakten, LFV, Länsstyrelsen Jönköping, Länsstyrelsen Östergötland, MSB, PTS, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät och Trafikverket.

*Hjo kommuns bemötande gällande ingripandegrunder:*Riksintressen

- De olika riksintressena finns kortfattat beskrivna i ÖP-kapitlet "Förhållanden av väsentlig betydelse". Kommunen har under rubriken Riksintressen förtydligat stycket om kommunens avvägningar mellan riksintressena och andra väsentliga samhällsintressen. Riksintresset för kulturmiljön överlappar ofta geografiskt med riksintresseområden för friluftslivet och för naturvården. Det är även så att områdena för kultur och friluftsliv innehåller värden som är viktiga för grön infrastruktur samtidigt som de fyller en funktion för människans identitet och behov av rekreation. Inför granskningsskedet har kommunen låtit upprätta en landskapskaraktärsanalys med fokus på västra Vätterstranden för att få en djupare förståelse för landskapets känslighet och potential vid bebyggelseutveckling. Landskapskaraktärsanalysen är i berörda avsnitt inarbetad i översiktsplanen.

Riksintresset för Kulturmiljövården (3kap. 6 § MB)

- Kommunen anser att dess inställning till hänsynstagande vad gäller riksintresseområden för kulturmiljön är ambitiös: "Områden som är av riksintresse för kulturmiljövård är av unik eller särskild betydelse för länet, landet eller internationellt. Inom riksintresset får inga åtgärder vidtas som kan innebära skada på kulturmiljön." och:
  - Så långt det är möjligt ska kommunen arbeta för att det öppna landskapet ska bevaras.
  - Vid byggnation inom riksintresset ska bebyggelsen placeras och utformas med hänsyn till kulturvärdena och landsbygdsbilden.
- Under "Riksintressen för kulturmiljövården (3kap MB)" nås kartlagren för respektive område. Genom att klicka sig vidare i kartlagret når man Riksantikvarieämbetets värdebeskrivning för det specifika riksintresseområdet. Kommunen har inte ansett det nödvändigt att citera detta ytterligare i översiktsplanen. Det är kommunens uppfattning att Riksantikvarieämbetets värdebeskrivning ska vara fortsatt framträdande och läsbar även efter exploatering. Detta hänsynstagande läggs till i avsnittet Förhållanden av väsentlig betydelse. Det omfattar alla de tre riksintresseområdena för kulturmiljön som berör kommunen.
- Kulturmiljöinventeringen är intolkad som ett kulturmiljöklassificeringslager i översiktskartan.

Risk för skada på riksintresset för Norra och södra Fågelås.

- I det rubricerade riksintresseområdet ingår översiktsplanens bebyggelseområden Spakås och Tråkebo samt LIS-område för Spakås. Landskapskaraktärsanalysen bedömer mer ingående dessa områdens förhållande till landskapskaraktärer känsliga för förändring samt rekommenderade anpassningar vid förändring av landskapet. Hur kommunen bedömer riksintressets värden och behovet av hänsyn vid exploatering är beskrivet i respektive delområde. Den blivande bebyggelsens uttryck berör inte detta översiktliga styrdokument men aktsamhet krävs inför ett genomförande och bebyggelsen bör utformas på sådant sätt att den inte dominerar över upplevelsen av landskapselementen. Även värden och behov av anpassning i förhållande till jordbruksmarkens värde, ekologiska samband och funktioner samt friluftslivet omfattar rekommendationer som i hög utsträckning sammanfaller med värdena för landskapsbilden. (Se s 29–30 i rapporten).
- Landskapskaraktärsanalysen har resulterat i följande förändringar av granskningshandlingen:
  - Spakås (Bf6) omformas till att enbart vara förlagt på västra sidan om Gamla landsvägen. På så sätt åstadkoms vid sidan av att omfattande odlingslandskap bibehålls i den utsiktscänsliga och mer öppna delen, även avstånd till befintliga alléer öster om vägen. Som kompensation för den borttagna delen öster om vägen föreslås området utvidgas åt norr. Luktutredning för lämpligt skyddsavstånd till reningsverket behöver utföras i detaljplaneskedet och reningsverkets områdesbestämmelser skulle därmed kunna upphävas i samband med detaljplanering. Utvidgningen norrut förbättrar kopplingen till Hjo stad då avståndet skulle kunna minska med 200 meter.
  - Ny bebyggelse innebär viss påverkan på riksintressen, men anses motiverat för en utveckling av befintlig tätort. Avståndet mellan Spakås (Bf6) och Hjo stad är relativt litet, knappt en kilometer, vilket är att betrakta som gång- eller cykelavstånd till staden. Efter anpassningar till granskningshandling föreslås området begränsas västerut mot omgivande skogsområde. Behoven av hänsyn kring värdefulla landskapselement och omsorgsfull gestaltning samt distans till Gamla landsvägen har inarbetats i granskningshandlingen. Sammantaget bedöms en viss påverkan på riksintressen därmed som acceptabel.
  - LIS-område Spakås minskas till en mer sammanhållen form där nya tillägg inte bedöms påverka den känsliga öppna landskapsbilden. Se utförligare svar längre ned under rubriken Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.
  - Att ändå tillgängliggöra strandområdena är en prioriterad ambition: Den i granskningshandlingen beskrivna gång- och cykelvägen utmed strandområdet ändras dock till möjlig gångstig inom ett strövområde som inte skadar den känsliga strandvegetationen. (RI Friluftsliv/Naturvärden)
  - Tråkebo (Bf7) omformas för att tydliggöra bebyggelseområdets omfattning samt kompletteras vad gäller hänsyn till riksintressena.
  - Beskrivningen av Almnäs bruk LIS 3 utvecklas till granskningsskedet även med information om vilka riksintressen som råder. Då LIS-området ligger inom områdesbestämmelser för en markanvändning som är anpassad till bebyggelsens kulturvärden bedömer kommunen inte det föreligger någon risk för skada på

riksintresset.

Risk för skada på riksintresse för kulturmiljövård Grevbäck

- Riksintressets värden berör de norra bebyggelseområdena (Bf2, Bf19, Bf20, Bf21 och Vf1). Hur kommunen bedömer riksintressets värden och behovet av hänsyn vid exploatering är beskrivet i respektive delområde samt under förhållanden av väsentlig betydelse.

Risk för skada på riksintresse för kulturmiljövård Hjo stad

- De norra bebyggelseområdena är som närmast belägna cirka 200 meter norr om riksintresseområdet för Hjo (R32). Hur kommunen bedömer riksintressets värden och behovet av hänsyn vid exploatering är beskrivet i respektive delområde samt under förhållanden av väsentlig betydelse.

Riksintresse för Naturvård (3 kap. 6§ MB)

- Precis som för kulturvärden nås under rubriken ”Riksintressen för naturvård (3kap MB)” kartlagren för respektive område. Även värdebedömningen av riksintresseområdena går att nå via ett klick i kartlagret. Enbart riksintresseområde för naturvärden för Vättern och Hjoåns dalgång berörs av översiktsplanen. Kommunens bedömning av behov av hänsynstagande är förtydligat under Förhållanden av väsentlig betydelse/hänsynstagande för riksintresseområde och respektive anslutande bebyggelseområden. Övriga riksintresseområden för naturvård berörs inte av översiktsplaneförslaget.

Riksintresset för det rörliga friluftslivet

- Kommunens bedömning av behov av hänsynstagande är förtydligat under Förhållanden av väsentlig betydelse/hänsynstagande för riksintresset och respektive bebyggelseområden som ingår i eller på annat sätt berörs av riksintresset.

Natura 2000

- De hänsyn som fordras i anslutning till natura 2000-området för Vättern och Hjoåns dalgång sammanfaller med de som beskrivits under riksintresseområdet för naturvärden. Kommunen förtydligar behovet av hänsynstagande.

Kommunikationer

- Kommunen tar bort den felaktiga uppgiften om att riksväg 195 är av riksintresse.

Energiproduktion

- Områden för teknisk infrastruktur (energiproduktion) har justerats i mark- och vattenanvändningskartan för att spegla kommunens ställningstaganden i vindkraftsplanen, som fortsatt kommer gälla som tematiskt tillägg till översiktsplanen. Översiktsplanens text kompletteras med en sammanfattning av aktuell status med hänsyn till nuläge i förhållande till vindkraftsplan från 2015. Här redogörs för de faktiska förutsättningarna för ytterligare utbyggnad.

Miljö kvalitetsnormer

Vatten

- Miljökvalitetsnorm för vatten bedöms i samtliga detaljplaneprocesser. Utgångspunkten inför varje projekt är att vattenkvaliteten inte ska försämrats med anledning av exploateringen. Inför samtliga exploateringsprojekt krävs därför rening och fördröjning av ytvatten och detta förordas i allmänhet så nära källan, det vill säga de tillkommande hårdgjorda ytorna, som möjligt. Flera av bebyggelseområdena påverkar samma recipient (Vättern via Hjoån) varför det kan vara aktuellt att ibland samordna åtgärderna. En samordnad dagvattenutredning finns för flera av de utpekade områdena som har Hjoån som recipient. Vid fortsatt arbete kan denna behöva anpassas till det aktuella projektet.
- Vättern med Hjoån ingår i Södra östersjöns vattendistrikt för vilken vattenmyndigheten tagit fram åtgärdsprogram för 2022-2027. Föreslagna åtgärder är inlagda i VISS, dessa sammanfaller med plan- och bygglagens bestämmelser. Kommunen bedömer att hänvisningen är tillräcklig för att fånga upp frågan om miljökvalitetsnormen för vatten då det hanteras vid framtida planläggning.

Buller

- Bullerfrågan bevakas alltid vid detaljplanering samt vid bygglov i nära anslutning till de större trafiklederna. En punkt om trafikbuller läggs till i berörda områden.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

LIS 1, Spakås

- LIS-området minskas till en mer sammanhållen form där nya tillägg inte bedöms påverka den öppna känsliga landskapsbilden. LIS 1 koncentreras därmed till den norra delen mellan Spakås gård och norr mot Hjo reningsverk. Syftet med LIS-området ändras med ökad betoning på att stärka friluftsliv och turism med befintlig näringsverksamhet. LIS 1 behöver därmed inte vara knutet till utvecklingen av bebyggelseområde Bf6 och avses inte för bostadsändamål. Någon större småbåtshamn bedöms inte vara genomförbart i området, däremot kan en mindre båtgård med förråd för mindre båtar, kajaker eller kanoter vara möjlig. Det finns fortfarande en ambition att tillgängliggöra området i högre grad för allmänheten. Det bedöms vara genomförbart med en enklare gångstig och den föreslagna gång- och cykelvägen utgår därmed. Kommunen förtydligar i översiktsplanen hur strandskyddets syften och olika riksintressen kan tillgodoses vid föreslagen utveckling.

LIS 2, Stampens kvarn

- LIS-området förtydligas avseende ny byggnation inom kantzon.

LIS 3, Almnäs

- LIS-området förtydligas avseende vilken typ av utveckling som planeras i området. Vidare har texten kompletterats med uttolkning av riksintressen för naturvård, rörligt friluftsliv, kulturmiljövård, Natura 2000-området Västra Vättern samt om naturvärden.

LIS 5, Smedsskogen

- Kommunen bedömer att den fria passagen för allmänheten kan säkerställas med föreslagen utveckling i området. Texten har förtydligats i detta avseende. Vid utveckling ska gröna stråk beaktas vilket redan framgår i samrådsförslaget.

LIS 6, Bengtstorp

- Kommunens bedömning är att passage och siktlinjer bibehålls utmed befintlig väg.

LIS 7, Varpet

- LIS-område omformas. Varpet omformas. Den östra delen utgår då området har hunnit bli detaljplanerat under samrådstiden. Området utökas i stället västerut. Allmänhetens tillträde till stranden ska säkerställas norr om befintligt gångstråk.

Mellankommunal samordning

- Översiktsplanens illustration och text med mellankommunala intressen kompletteras med energiförsörjning.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Ras och skred och erosion

- Kommunens bedömning är att kända geotekniska riskområden finns redovisade i text och kartbilder. Översiktsplanen har kompletterats med hänsynstagande.
- Områdena Bf1, BF3, Bf4, Bf8, Bf11, B15, B16, B14, Bf18 och Vf4 med erosionsrisk har kompletterats med hänsynstagande i avsnittet Mark- och vattenanvändning.
- Information om att MSB tillhandahåller ett kartlager som visar stabilitetskartering i morän och grovkorniga jordarter i Habo kommun, har lagts till i översiktsplanen.
- Översiktsplanen har kompletterats med text om risk för slamströmmar vid branta slänter.
- Översiktsplanens text justeras och nytt hänsynstagande adderas angående geotekniska säkerhetsfrågor och pågående erosion. Kommunen beskriver i samrådsversionen av översiktsplanen i avsnittet om Klimatrelaterade risker att det finns pågående erosion utmed Vätterstranden och åtgärder för detta.
- Erosionsrisken för befintlig bebyggelse med åtgärder utmed Hjoåns dalgång och övriga stränder utvecklas.
- Nytt hänsynstagande tillagt i Klimatdelen om att geotekniska säkerhetsfrågor avseende ras, skred och erosion ska klarläggas i samband med framtagande av nya detaljplaner.
- Text tillagd om att kommunens bedömning är att risken för skred och erosion inte ökar till följd av översiktsplanens förslag, bland annat genom att beakta riktlinjer och krav som föreligger i skred och erosionsutredningar.

Farligt gods

- Nytt hänsynstagande läggs till angående Länsstyrelsens Riskpolicy vid detaljplaner som tas fram för områden inom 150 meters avstånd från en led för farligt gods. Kommunen utvecklar också kapitlet farligt gods med utgångspunkt i Länsstyrelsens riskpolicy med dess principer och strategier kring process för riskhantering.
- Kommunen förtydligar översiktsplanen om farligt godsled och att kommunen eftersträvar ett minsta bebyggelsefritt avstånd om 30 meter.
- Kommunen förtydligar översiktsplanen med att kommunen har ett ansvar att beakta risker kring alla vägar.
- Kommunen förtydligar vilka föreslagna utvecklingsområden som påverkas inom 150 meter avstånd från led för farligt gods. Vidare beskrivs hur användningen av den föreslagna förlängningen av Sveavägen i norr kan minska riskerna för bostadsbebyggelsen i Hjo stad.

Tekniska riskobjekt

- Nytt hänsynstagande och nytt kapitel läggs till i avsnittet Förhållande av väsentlig betydelse avseende tekniska riskobjekt som finns i kommunen och vilken hänsyn som behöver tas till dessa i kommande planering. Hjo kommun bedömer att det ej finns en konflikt mellan

riskobjekt och skyddsobjekt varken inom kommunen eller i angränsande kommuner.

Klimatrelaterade risker

- Kommunen har inte ansett det nödvändig att konkretisera placeringen av områden för fördröjning i översiktsplanen. Platser för fördröjningsutrymme är beroende på grundvattennivåer, hur marken anläggs i övrigt och lämpligt utrymme utreds grundligt i detaljplaneläget. Vattnets väg vid skyfall kan tydligt uppmärksammas i skyfallsutredningen och lämpliga åtgärder prioriteras och beaktas vid detaljplanering, beredskapsplanering och underhållsinsatser. Planen kompletteras med risker och åtgärder för den byggda miljön.
- Översiktsplanens hänsynstagande under Klimatrelaterade risker justeras med vilka planeringsnivåer som gäller vid exploatering i anslutning till vattendrag eller sjöar.
- Hänsynstagande under Klimatrelaterade risker justeras med att klimatrisker i form av omfattande egendomsskador eller skydd av samhällsviktig verksamhet ska beaktas.
- Hänsynstagande under Klimatrelaterade risker justeras med att klimatrisker i form av framkomlighet för bostäder och samhällsviktiga verksamheter ska utredas.
- Text tillagd om att kommunens bedömning om antalet platser med urbana värmeöar inte ökar till följd av översiktsplanens förslag, bland annat genom att minimera andelen hårdgjorda ytor och satsa på fler gröna områden.

Översvämning

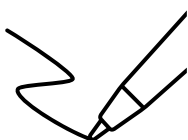
- Följande områden i avsnittet Mark- och vattenanvändning justeras med krav på åtgärder för vattenansamlingar vid ett 100-årsregn i detaljplaneskedet: Bf1, Bf2, Bf3, Bf4, Bf5, Bf6, Bf8, Bf20, Bf21 samt I1, I2, Vf1, Vf2, Vf4, Vf5, Vf6 och Vf8.

Ökande temperaturer

- Kommunen utvecklar riskerna med ökande temperaturer samt lägger till MSB:s värmekarteringslager i kartan.

Förorenade områden

- Översiktsplanens text justeras med en generell beskrivning om vad punkterna från EBH-stödet representerar. Översiktsplanen kompletteras med en beskrivning i tabellform av förorenade områden både i riskklass 1 och riskklass 2. Alla symbolers beskrivning finns att läsa vid tryck på varje enskild symbol på kartan.
- Kommunen är medveten om att EBH-stödet inte är heltäckande och gör ett förtydligande om detta i planen. Kommunen har inte vetskap om ytterligare förorenade områden än de som finns representerade i stödet.
- Nytt hänsynstagande läggs till i översiktsplanen om att potentiellt förorenade områden ska uppmärksammas tidigt i en planeringsprocess.

Hjo kommuns bemötande gällande rådgivande synpunkter:

Bostadsförsörjning

- Kommunen avser i god tid före nästa mandatperiods slut (år 2030) se över och uppdatera

riktlinjerna för bostadsförsörjning enligt de nya bestämmelserna i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Jordbruksmark

- Hållbarhetsbedömningen anger att ett genomförande av översiktsplanen bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser gällande ianspråktagande av jordbruksmark.
- I förarbetena till 3 kap 4§ miljöbalken (regeringens proposition 1985/86:3 förslag till lag om hushållning med naturresurser) skriver förslagsställaren:
  - *"I fall då det saknas från allmän synpunkt tillfredsställande alternativ för samhällsutbyggnad och sålunda brukningsvärd jordbruksmark likväl måste tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, anser jag det därför vara viktigt att ingreppen utformas på ett sätt som innebär så begränsad inverkan som möjligt för jordbruket."* (s.53)
  - *"Exploateringsprojekt som berör brukningsvärd jordbruksmark måste utredas om inte en lokalisering av företaget på tillfredsställande sätt kan ordnas på annan mark. Med uttrycket "tillfredsställande" avses att lokaliseringen skall vara fullt godtagbar från samhällsbyggnadssynpunkt. Däri ryms att den alternativa lokaliseringen skall vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig."* (s.158)
  - *"Avvägningen mellan jord- och skogsbruksintresset resp. exploateringsintresset faller naturligtvis ibland ut till exploateringsintressenas fördel. När så är fallet bör man självfallet se till att anläggningar m.m. lokaliseras och utformas så att jordbrukets eller skogsbrukets intressen skadas så litet som möjligt. Vid prövningen bör då markens kvalitet för biologisk produktion tillmätas betydelse. Bl. a. bör beaktas hur marken har klassificerats, dess arronderingsförhållanden m.m".* (s.159)
- Eftersom kommunen är lokaliserad till en jordbruksbygd innebär det att ianspråktagande av jordbruksmark för exploatering behöver värderas mot ianspråktagande av annan jordbruksmark. Kommunen har försökt studera för- och nackdelar med sådana alternativa markområden i en lokaliseringsutredning. I den lokaliseringsutredning som kommunen lät upprätta inför samrådet studerades och graderades jordbruksmarkens brukningsvärde i ett övergripande syfte endast relaterat fältstorlek och fältform vilket i detta skede bedömdes tillräckligt. Men utredningens samlade bedömning har därmed fått tonvikt på andra kvaliteter som inte alls tar hänsyn till jordbruksmarkens faktiska värde för livsmedelsproduktionen. Det vill säga *markens kvalitet för den biologiska produktionen*. Den gamla åkermarksklassningen från tidigt 1970-tal är inte relevant längre, särskilt inte på så här lokal skala, varför objektiv klassificering saknas. Kommunen har dock viss kunskap om jordarnas beskaffenhet och den är att de delar som avses för exploatering inom Spakås och Tråkebo och som i äldre tider främst utgjort betesmark, idag betraktas som betydligt sämre jordar att bruka än exempelvis Sanna och Herrebacken (tidigare benämnt Västra Åsen).
- Kommunen går därmed emot utredningens bedömning varför även fortsättningsvis den västra delen av Spakås samt Tråkebo söder om bäckravinen, föreslås ianspråktagas för nya bebyggelseområden. Till granskningsskedet har kommunen lagt till en utbyggnadsordning för bebyggelseprojekten i anslutning till Hjo stad. I denna är också Spakås och Tråkebo prioriterade framför Sanna och Herrebacken. Kommunen finner det i allmänhet lämpligt att låta staden växa inifrån och ut. Det motsäger inte att utbyggnaden sker i stråk, exempelvis södergående stråk med Spakås och Tråkebo före de norra områdena byggs ut.

Med de förändringar som sker till granskningsskedet bedömer kommunen, som tidigare beskrivits under rubriken riksintressen, att det ej heller längre råder risk för negativ påverkan på de riksintressen som jordbruksområdena ingår i.

- Mark- och vattenanvändning/Areella näringar/Ställningstagande förtydligas.
- Mark- och vattenanvändning/Areella näringar/Väsentligt samhällsintresse utvecklas.
- Genomförande/Etappvis utbyggnad/ Genomförandestrategi kompletteras med förslag till utbyggnadsordning.

Energi

- Översiktsplanens text kompletteras med en sammanfattning av den nuvarande energianvändningen och en prognos för den framtida utvecklingen, med utgångspunkt i Skaraborgs gemensamma energiförsörjningsplan.
- Nytt hänsynstagande läggs till i översiktsplanen om att kommunen är positiv till ny laddinfrastruktur.
- Kommunen beskriver i samrådsversionen av översiktsplanen att kommunen behöver ta fram en ny eller uppdatera gällande energiplan. Samma information läggs till i avsnittet Mark- och vattenanvändning.
- Översiktsplanen kompletteras med de nationella energipolitiska målen.
- Hjo kommun framhärdar att vindkraftsplanen fortsatt ska gälla som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Översiktsplanens text förtydligas utifrån länsstyrelsens synpunkt så att det tydligt framgår att vindkraftsplanen fortsatt utgör ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.
- Översiktsplanens text kompletteras med en sammanfattning av aktuell status med hänsyn till nuläge i förhållande till vindkraftsplan. Här redogörs för de faktiska förutsättningarna för ytterligare utbyggnad.

Trafik

- Kommunen beskriver i samrådsversionen av översiktsplanen i avsnittet Genomförande att kommunen behöver uppdatera Trafikprogrammet från 2016. Ett förtydligande görs kring detta även i avsnittet Utgångspunkter.
- Mark- och vattenanvändningens text justeras med information om och förhållningssätt till utpekade vägar i det funktionellt prioriterade vägnätet.

Civil luftfart

- Översiktsplanens text kompletteras i avsnittet Mark- och vattenanvändning angående flyghinder för den civila flygfarten.

Radiokommunikation.

- Översiktsplanens text kompletteras i avsnittet Mark- och vattenanvändning med att samråd ska ske med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem vid placering av vindkraftverk på landsbygden. Detta för att inte utgöra hinder för radiokommunikationssystemet Rakel.

Totalförsvaret

- Översiktsplanens kapitel om civil beredskap uppdateras utifrån det nationella målet för civilt försvar samt vilka aspekter kommunen avser beakta för att nå det civila försvarets målsättningar. Kapitlet förtydligas också avseende vilka åtgärder i den fysiska miljön som behöver ta hänsyn till samhällsviktig verksamhet.

IT-infrastruktur

- Översiktsplanen kompletteras med ny rubrik om IT-infrastruktur i avsnittet Mark- och vattenanvändning, med bland annat behovet av robust civil infrastruktur.
- Översiktsplanens kapitel om civil beredskap förtydligas genom att belysa IT-infrastruktur som en viktig aspekt för att nå det civila försvarets målsättningar.

Vatten och avlopp (VA)

- Kommunens vattentjänstplan läggs till under lokala styrdokument.
- Grundvattenförekomsten Tibro med länk till VISS, samt att vattenförekomsten är av regional betydelse, läggs till under rubriken Förhållanden av väsentlig betydelse/Miljökvalitetsnormer/Vattenförekomster/Grundvatten.
- Kommunens reningsverk har idag en omfattande överkapacitet, dess förmåga i nuläget bedöms utan åtgärder ha goda förutsättningar för att kunna ansluta översiktsplanens utpekade områden redan inom nuvarande miljötillstånd. Dess tekniska förutsättningar bedömer kommunen att översiktsplanen inte ska detaljredovisa.
- Vad gäller utbyggnadsområdena inom Bf20 Norr 2:1, Dalslund och BF9 Hamrum Korsberga läggs det till i texterna att områdena kan anslutas till kommunalt VA.
- För reningsverket råder för närvarande områdesbestämmelser och det är från denna säkerhetsavståndet på mellan 300 och 500 meter kommer. Kommunen ser positivt på att säkerhetsområdet skulle kunna minska efter framtida luktutredning. Luktstörningarna söder om reningsverket är inte omfattande varför det bör undersökas om inte säkerhetsavståndet skulle kunna minskas. En luktutredning bör ske vid detaljpanelläggning av Bf6 (Spakås) och även bedöma om det ökande reningsbehovet efter en utbyggnad enligt översiktsplanen skulle kunna påverka avståndet. Visar detta sig möjligt kan områdesplanen upphävas i samband med detaljplanering.
- Förutsättningarna för att ansluta utbyggnadsområden till kommunalt vatten och avlopp på landsbygden är goda längs de kommunala överföringsledningsstråken västerut och söderut. Kommunen har valt att inte redovisa dessa på översiktskartan. Flera utpekade bebyggelseområden avses kunna inkluderas i verksamhetsområden för vatten och avlopp. För områden belägna intill befintliga fritidshusområden med gemensamhetsanläggningar (med gemensam anslutningspunkt till kommunala VA-nät) avses dessa läggas till via denna.
- Utanför dessa områden inom sådana delar av kommunens landsbygd där kommunala anslutningar ej är ekonomiskt genomförbara behöver enskilda anläggningar komma till stånd. Även de utpekade LIS-områdena, undantaget Almnäs bruk som har enskilda anläggningar, bedöms kunna anslutas till kommunalt vatten och avloppsnät.

Fornlämningar och kulturmiljöer

- Översiktsplanens karta och text justeras enligt synpunkt gällande fornlämningar, övriga kulturhistoriska lämningar och andra lämningar samt beskriver vilka olika lagar som behandlar detta.
- Översiktsplanens text kompletteras med information om samrådspunkt vid markgrepp som kan påverka fornlämningar.
- Formuleringen angående schaktningar i Hjo fornlämning/stadslager justeras.
- Översiktsplanen justeras med hänsyn och säkerställande av utpekade kommunala kulturmiljöer, bland annat vid områdena Bf1, Bf4 och Bf8. Innebörden av vad klassificeringen av kulturhistorisk värdefulla byggnader medför finns sedan tidigare beskrivet i avsnittet Förhållanden av väsentlig betydelse.
- Översiktsplanens karta och text justeras med hänsyn och säkerställande av kulturhistoriskt

viktiga vattendrag vid områdena Bf3, Bf4, Bf8, Bf1 I, B14, Bf18, Vf4 samt LIS2 och LIS3. Kulturmiljöer vid vatten läggs även till i avsnittet Förhållande av väsentlig betydelse.

- Översiktsplanens text justeras med rätt benämning av Kulturmiljölagen.

Natur och vatten

Artskydd

- Översiktsplanen kompletteras med ny rubrik om fridlysta och hotade arter i avsnittet Förhållande av väsentlig betydelse. Här beskrivs bland annat den svenska rödlistan och artskyddsförordningen.
- I samrådshandlingens avsnitt Förhållande av väsentlig betydelse finns ett kapitel om skyddsvärda träd. Texten kompletteras med att närmare inventering kan behöva ske.

Naturvårdsavtal

- Översiktsplanen kompletteras med att den formella områdesskyddsformen naturvårdsavtal beskrivs i karta och text i avsnittet Mark- och vattenanvändning.

Generella biotopskydd

- Översiktsplanens kompletteras med ett hänsynstagande i avsnittet Förhållanden av väsentlig betydelse om att antalet biotopskyddade objekt, fridlysta eller hotade arter inte får minska.

Ekologisk kompensation

- Översiktsplanen kompletteras med ett hänsynstagande i avsnittet Förhållanden av väsentlig betydelse om att ekologisk kompensation bör ske vid exploateringar där skada på natur-, kultur och friluftsvärden inte kan undvikas.

Trafikverket

Nedan följer yttrandet från Trafikverket:

Generellt

Inom översiktsplanering har kommunen möjlighet att lägga grunden för en planering som bidrar till en utveckling i enlighet med målen om ett tillgängligt och säkert transportsystem, minskad klimatpåverkan och minskad energianvändning samt verka i enlighet med EU:s transportpolitik. Hur kommunen väljer att styra lokaliseringen av bostäder och verksamheter får stora konsekvenser på såväl den kommunala som den statliga infrastrukturen.

Trafikverket anser att en översiktsplan bör innehålla eller hänvisa till någon form av trafikstrategi. I Hjo kommuns förslag till översiktsplan finns det ett avsnitt om kommunikationer, där det tydliggörs vilka övergripande ställningstaganden som kommunen ska arbeta utefter för att uppnå ett attraktivt och klimatsmart trafiksystem. Trafikverket ser positivt på att kommunen har tagit fram detta som planeringsunderlag för att stödja en hållbar samhällsutveckling.

Funktionellt prioriterat vägnät

Inom Hjo kommun finns det några allmänna vägar som ingår i det utpekade funktionellt prioriterade

vägnätet (FPV); väg 193, väg 194, väg 195 och väg 201. Trafikverket kan inte hitta något om detta i samrådshandlingen och önskar att kommunen kompletterar med information och förhållningssätt till de utpekade vägarna. Mer information går att hitta på Trafikverkets hemsida Information och kartmaterial - funktionellt prioriterat vägnät - Bransch. Trafikverket noterar att det står under rubriken *Biltrafiksnätet* att länsväg 195 är utpekad som riksintresse, detta stämmer inte. Trafikverket önskar därför att det tas bort till granskningen.

Vid planering av bostäder eller verksamheter som innebär ökad trafik på en funktionellt prioriterad väg är det viktigt att se till att tillgängligheten utmed vägen inte påverkas negativt. Trafikanalyser bör utföras för att visa hur bl.a. kapacitet och trafiksäkerhet påverkas. Ett sätt att uppnå en god tillgänglighet och trafiksäkerhet kan vara att samla ihop flera befintliga anslutningsvägar i en anslutningspunkt. Trafikverket är generellt restriktiva till att tillåta ytterligare anslutningar till det statliga vägnätet, i synnerhet till det funktionellt prioriterade vägnätet.

Tillståndspliktig zon

Trafikverket ser positivt på att kommunen har valt att ta med och beskriva den så kallade tillståndspliktiga zonen utmed de allmänna vägarna, eftersom flera av vägarna inom kommunen omfattas av utökad tillståndsplikt.

Gång, cykel och kollektivtrafik

Trafikverket ser positivt på ambitionen att utveckla ett tryggt, attraktivt och framkomligt gång- och cykelnät inom kommunen, i såväl staden som mindre orter och landsbygd. Trafikverket anser att det är viktigt att gång- och cykelvägar får en hög prioritet vid planering av nya områden och att förutsättningar för gena, bekväma och säkra stråk. Lokalisering av bostäder är ett av de viktigaste verktygen för att skapa ett hållbart samhälle.

Trafikverket ser även positivt på att kommunen har tagit fram ställningstaganden som tydliggör att kommunen ska verka för att bevara och utveckla busstrafiken mellan Hjo och andra orter.

Markanvändning

Påverkan på statlig infrastruktur

Kommunen beskriver att bebyggelsen delas in utifrån begreppen stad, mindre ort, by och bygder. En del av bebyggelsen kopplar till och inrymmer statligt vägnät. En utveckling som innebär ökad trafikbelastning på befintligt vägnät och anslutningar kan medföra behov av åtgärder, vilka behöver utredas i ett tidigt skede. Detsamma gäller när föreslagen utveckling föranleder behov av nya anslutningar till det statliga vägnätet. Åtgärder i den statliga infrastrukturen som är en direkt följd av kommunal exploatering, hanteras vanligtvis i detaljplaneskedet och bekostas i regel i sin helhet av kommunen. Trafikverket önskar att kommunen tar kontakt i ett tidigt skede för kommande områden som berör statliga vägar.

Grebban (Bf8)

Området Bf8 ligger mellan Grebban och länsväg 195 i öster och i området planeras funktionsblandad bebyggelse. Området ligger mellan de statliga vägarna 2879, 2901 och 195. Trafikverket har i samband med kommunens detaljplan för Åsen 5:1 I yttrat sig gällande väghållaransvaret för väg 2901. Med tanke på att kommunen nu planerar för ett ännu större område intill väg 2901, aktualiseras behovet av att se över väghållaransvaret än mer. Området

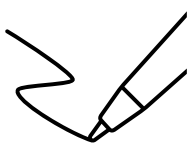
Grebban är inte tidigare detaljplanlagt, tidigare enstaka bygglov där befintlig anslutning används eller ny anslutning till ett bostadshus har godkänts av Trafikverket. I takt med att kommunen växer, både när befintliga områden utökas och nya områden tas i anspråk för bebyggelse, ökar också den lokala funktionen av de vägar som behövs för att tillgodose tillgängligheten till och inom dessa områden. Detta innebär att en kommande dialog kring en utökning av det kommunala väghållningsområdet behöver bli aktuellt. Ett övertagande ger kommunen rådighet över t ex utformning av vägarna, något som annars måste följa kraven i Trafikverkets kravdokument vägar och gators utformning. Trafikverket tillämpar principen: Att staten bör ha ansvar för allmänna vägar på landsbygd och ett övergripande vägnät i tätort medan kommunerna bör ha huvudansvar för väghållningen i planlagt område i eller intill tätort samt område i tätortens närhet som prövas utifrån önskemål om rationell väghållning.

Utifrån ovanstående resonemang vill Trafikverket påbörja en dialog med Hjo kommun om väghållaransvaret.

Övrigt

För mer information om transportsystemets roll i översiktsplaneringen, se Trafikverkets rapport Transportsystemet i samhällsplaneringen.

Trafikverket ser fram emot fortsatt deltagande i ärendet.

Hjo kommuns bemötande:

- Uppgiften att länsväg 195 är utpekad som riksintresse tas bort ur planen.
- Nytt ställningstagande läggs till i avsnittet Mark- och vattenanvändning om att trafikanalys bör utföras för att visa hur bland annat kapacitet och trafiksäkerhet påverkas vid planering av nya bostadsområden eller verksamheter.
- Trafikverket önskar påbörja en dialog med Hjo kommun om väghållaransvaret av Kapellvägen (väg 2901) vid exploatering av Bf8, Grebban. Synpunkten läggs till i avsnittet Mark- och vattenanvändning.
- Se också Hjo kommuns bemötande gällande Länsstyrelsen Västra Götalands rådgivande synpunkter om trafik.

Energimyndigheten

Nedan följer yttrandet från Energimyndigheten:

Sammanfattning

Energimyndigheten har tagit del av Hjo kommuns översiktsplan och vill lämna synpunkter på planens innehåll gällande avsnittet om energi samt föreslå smärre kompletteringar.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten har tagit del av Hjo kommuns översiktsplan och särskilt granskat de frågor som gäller Energimyndighetens ansvarsområde. Med utgångspunkt från direktivet i den regionala utvecklingsstrategin, Skaraborg 2030 om att arbeta för en ökad tillgång till el och energi bedömer

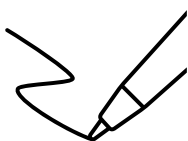

Energimyndigheten att översiktsplanen redogör detta på ett tydligt sätt genom kartans anvisningar. Att samrådshandlingen redovisar vindkraftsområden från kommunens Vindkraftsplan 2015 är till planens fördel dels vad gäller aktualiteten i kommunens tidigare avsikter men också vad gäller kommunens samlade riktlinjer om den fysiska planeringen i frågan om hur och var energiproduktion kan ske efter reglerad prövning.

Energimyndigheten vill föreslå kommunen att överväga en komplettering till kommunens anvisningar om restriktioner mot ny fastighetsbildning inom influensområden till de utpekade vindkraftsområdena. Detta i syfte att inte utöka en eventuell sakägarkrets i frågan.

Energimyndigheten vill föreslå Hjo kommun att överväga möjligheten att inarbeta de delar av vindkraftsplanen som kommunen anser vara aktuella och fatta beslut om att ersätta Vindkraftsplanen 2015 med kommunens nya översiktsplan. Frågor gällande nya alternativ för försörjning, distribution samt lagring av energi kan naturligtvis kompletteras till granskingskedet eller behandlas i den pågående processen med kommunens energiplan. Arbetet med kommunens energiplan bidrar till kontinuitet i kommunens strategiska planering i allmänhet och ökar kommunens rådighet i frågan om att nå kommunens vision och målsättning.

Vägledning och information om kommunal energiplanering finns att tillgå på Energimyndighetens webbplats, www.energimyndigheten.se

Hjo kommuns bemötande:

- Nytt ställningstagande läggs till i avsnittet Mark- och vattenanvändning om att kommunen är restriktiv till förhandsbesked för nya bostadsenheter inom de områden som pekats ut i kommunens vindkraftsplan.
- Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om riksintressen, energiproduktion samt energi.

Luftfartsverket

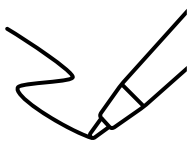
Nedan följer yttrandet från Luftfartsverket (LFV):

LFV vill i egenskap av sakägare för CNS-utrustning avge följande yttrande:

I översiktsplanen för Hjo kommun nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten, endast Försvarsmaktens regler nämns. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LFV och Försvarsmakten remitteras i dessa ärenden.

LFV vill påminna om att följande gäller för civil luftfart:

Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, vindkraftverk, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö ska även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

Hjo kommuns bemötande:

- Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om civil luftfart.

Länsstyrelsen i Jönköpings län

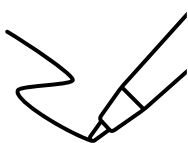
Nedan följer yttrandet från Länsstyrelsen i Jönköpings län:

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har begärt yttrande över översiktsplan för Hjo kommun under samrådstiden. Vi lämnar följande synpunkter.

Mellankommunala intressen redovisas på ett lättillgängligt sätt i en kartbild. Det är önskvärt om det också framgår om det krävs några insatser eller åtgärder för att ta om hand dessa intressen.

Det är positivt att kartorna i översiktsplanen även spänner över intilliggande kommuner. Exempelvis redovisas riksintressen på ett sätt som ger en bra överblick även i angränsande kommuner och i kommungräns.

Mark- och vattenanvändningskartan redovisar inga utvecklingsområden i gränsen mot Jönköpings län. Länsstyrelsen har därmed inga synpunkter på den föreslagna markanvändningen utifrån vårt perspektiv.

Hjo kommuns bemötande:

- Hjo kommun har valt att beskriva mellankommunala intressen övergripande. Åtgärder och behov av eventuella insatser bedöms från fall till fall inom ramen för de samverkansformer som finns.
- Texten i kapitlet Mellankommunala intressen kompletteras med följande: "Samverkan med respektive kommun ska ske vid förändringar av mellankommunala intressen."

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Nedan följer yttrandet från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

MSB:s yttranden i översiktsplaneärenden avser myndighetens planeringsunderlag och områden av riksintresse för totalförsvarets anläggningar, den civila delen. Vid behov lämnas även råd och synpunkter inom myndighetens ansvarsområden för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Mer information om MSB:s roll i samhällsplaneringen samt plan- och byggärenden finns på MSB:s webbsida [Samhällsplanering](#).

Planeringsunderlag

MSB tar fram en stor mängd underlag som myndigheter, kommuner och andra aktörer kan använda i sin samhällsplanering. MSB:s planeringsunderlag består av information och vägledning i form av webbsidor, publikationer och kartunderlag. MSB:s planeringsunderlag finns tillgängligt på MSB:s webbsida [Planeringsunderlag](#).

Synpunkter om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Totalförsvårshänsyn i samhällsplaneringen

MSB anser att det är positivt att det finns ett avsnitt om civil beredskap i översiktsplanen, men kan inte utläsa hur totalförsvarets civila intressen har tillgodosetts i översiktsplanen. Det nationella målet för det civila försvaret är att beakta som stöd och utgångspunkt i det arbetet, vilket inte överensstämmer med det som nämns i översiktsplanen. Vidare kan slutsatser ur kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) samt identifieringen av samhällsviktig verksamhet utgöra underlag till arbetet med att omhänderta totalförsvarets intressen.

Läs mer om hur totalförsvarets civila intressen kan beaktas i samhällsplaneringen och den fysiska planeringen på MSB:s webbsida [Totalförsvarets civila intressen i samhällsplaneringen](#).

Skyddsrum

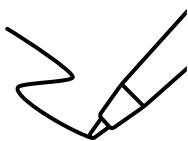
Enligt MSB:s skyddsrumskarta finns skyddsrum inom kommunen. MSB vill upplysa om att det inte är tillåtet att genomföra ändringar eller ingrepp som kan försämra skyddsrumsfunktionen. Exempel på sådana ändringar kan vara ökade raslaster till följd av exempelvis påbyggnad av fler våningar eller försämring av in- och utrymningsmöjligheter. Vid osäkerhet om åtgärdernas påverkan på skyddsrummet kan kvalificerad skyddsrumssakkunnig med fördel anlitas för rådgivning i tidigt planeringsskede.

För avveckling (samt rivning) av skyddsrum krävs tillstånd som hanteras i separat tillståndprocess. Skyddsrum får endast avvecklas om det finns särskilda skäl, varför MSB är restriktiv med att bevilja ansökningar om avveckling av skyddsrum. Det är fastighetsägaren som ansvarar för ansökan om avveckling eller tillfällig begränsning av skyddsrumsfunktionen, men upplysningsskyldigheten ligger hos kommunen. I en planbeskrivning ska det framgå hur planen är avsedd att genomföras, så som krav på tillstånd och dispenser för bl.a. avveckling eller tillfällig begränsning av skyddsrumsfunktion. För mer information om skyddsrum finns på <https://www.msb.se/skyddsrum>.

Vindkraft och höga byggnadsverk

MSB har i uppdrag av regeringen att införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet RAKEL för skydd och säkerhet. För att vindkraftverk eller andra höga installationer inte ska bli ett hinder för radiokommunikationssystemet bör placeringen av exempelvis vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ske i samråd med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem. Detta gäller konstruktioner högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

I samband med samråd om förslag till placering av områden för vindkraft eller inför andra beslut rörande vindkraftverk och höga byggnadsverk bör samråd ske med MSB. Bifoga i samband med samrådet koordinater för vindkraftverkens placeringar för analyser av signalstråken.

Hjo kommuns bemötande:

- Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om totalförsvaret respektive radiokommunikation.

Post- och telestyrelsen

Nedan följer yttrandet från Post- och telestyrelsen (PTS):

PTS har av Länsstyrelsen i Västra Götalands län ombetts att inkomma med synpunkter på remiss gällande Hjo kommuns förslag till ny översiktsplan.

PTS är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar – sektorsansvar – inom områdena post och elektronisk kommunikation. Inom ramen för detta arbete skall PTS bland annat:

- främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer enligt de mål som anges i lag (2022:482) om elektronisk kommunikation
- verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga

Vidare får PTS genom upphandling verka för att tillgodose totalförsvarets behov av posttjänster och elektroniska kommunikationstjänster under höjd beredskap, och stärka samhällets beredskap mot allvarliga störningar av elektronisk kommunikation och posttjänster i fred.

IT-infrastrukturen är en förutsättning för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att IT-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regional och kommunal nivå. Om inte IT-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna.

Det säkerhetspolitiska läget har också riktat fokus mot behovet av en robust civil infrastruktur. Förmågan att kommunicera är en förutsättning för att samhällets grundläggande funktionalitet ska kunna upprätthållas. Exempelvis krävs elektronisk kommunikation för att genomföra betalningar, säkerställa leveranser och återställa trasiga nät. Att civila funktioner är funktionella i händelse av ofred är också viktigt för totalförsvarets militära del. Vid ett så kallat gråzonsläge eller i samband med en större kris kan infrastrukturen utsättas för påfrestningar. Vidare kan naturhändelser såsom översvämningar påverka funktionaliteten. PTS arbetar aktivt med dessa frågor, bl.a. genom att dela ut statligt stöd till företag för att genomföra åtgärder för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer.

PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område för ytterligare information. I detta fall kan det vara lämpligt att kontakta nationella bredbandsaktörer samt aktuella regionala och lokala bredbandsaktörer. Kommunen bör ha en förteckning över vilka befintliga ledningsägare som blir berörda eller liknande funktion. Exempelvis

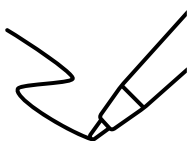
bredbandskoordinatorer bör ha information om potentiella ledningsägare gällande elektroniska kommunikationer.

Vidare driver PTS ett system för begäran om ledningsanvisning, "ledningskollen.se". För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via <https://www.ledningskollen.se/>

PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anse som riksintressen i enlighet 3 kap 8 § miljöbalken och 2 § p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m.

Avseende vindkraftverk så kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt. Speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. PTS rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkraftsetableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkoperatörerna är.

PTS har inga ytterligare synpunkter.

Hjo kommuns bemötande:

- Översiktsplanens text justeras i avsnittet Mark- och vattenanvändning med att samråd ska ske med de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkraftsetableringen.
- Se även Hjo kommuns bemötande gällande Länsstyrelsen Västra Götalands rådgivande synpunkter om IT-infrastruktur.

Statens geologiska institut

Nedan följer yttrandet från Statens geotekniska institut:

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig i ärendet. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning.

Underlag:

I. Hjo kommuns översiktsplan, Samrådshandlingen

Bakgrund och förutsättningar

Geologiska och geotekniska förutsättningar i kommunen

Topografin inom kommunen visar relativt stora höjdskillnader från högsta kullar i väst med över 160 m.ö.h. ner till ca. 133 m.ö.h. vid Mullsjön och ca. 89 m.ö.h. vid Vättern. Enligt SGU:s

jordartskarta består de ytliga jordlagren till stora delar av morän med ett band av sand i öst nära Vättern, några områden med grov silt runt Mullsjön, lera i väst och några områden med isälvsediment fördelat över hela kommunen.

Kommunens hantering av geotekniska säkerhetsfrågor

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. Vidare ska kommunen enligt 3 kap 5 § p 4 i sin översiktsplan redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

I översiktsplanen har kommunen placerat de flesta områden för ny bebyggelse i områden med goda grundförhållanden, vilket vi ser positivt på. Dessutom är det för flera områden redogjort för möjlig anpassning av byggnation på grund av närheten till vattendrag eller strand.

SGI:s synpunkter

Allmänt anser SGI att i en översiktsplan ska geotekniska förutsättningar översiktligt redovisas med avseende på geotekniska riskfaktorer (t.ex. risker för ras/skred i berg/jord, erosion och översvämning). Dessa faktorer kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv och de bör därför redovisas tidigt i planprocessen. Värderingar av förutsättningar för ras och skred kan göras utifrån topografiska och geologiska kartor inom områden där kartering helt saknas samt från SGU:s kartering av stranderosion och förutsättningar för skred i finkornig jordart, Skogsstyrelsens områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar och MSB:s översiktliga stabilitetskartering.

Vi vill även framhålla vikten av att vid strategiska beslut om markanvändning vid översiktlig planering, måste markens lämplighet för avsett planändamål värderas utifrån livslängden hos bebyggelse, anläggningar etc. Förväntade effekter av ett förändrat klimat måste således beaktas. Klimatscenerierna indikerar att för de kommande 100 åren kan ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i vattendrag och havet. Detta kan öka riskerna för ras, skred, stranderosion och översvämningar, vilket bör värderas vid bedömning av framtida markanvändning (för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse). Kännedom om geotekniska säkerhetsfrågor är således centrala redan vid översiktlig planering.

God kännedom om geotekniska förutsättningar och eventuella geotekniska riskområden är viktiga utgångspunkter vid strategiska val av markanvändning. I en översiktsplan bör därför eventuella riskområden tydligt redovisas, förslagsvis på kartor, och en strategi tillfogas planen över hur dessa områden skall utredas i samband med framtida detaljplaner, bygglov eller förebyggande av risker för befintlig bebyggelse.

Redovisning av förutsättningar för ras och skred

Jordartskartan och diverse kartlager från SGU, MSB och Skogsstyrelsen har redovisats i den digitala översiktsplanen. Enligt dessa kartlagen är det få områden med förutsättningar för ras eller skred som kan komma i konflikt med ny bebyggelse. Det handlar om områdena Vf4, Bf1 och Bf4, såväl som befintlig byggnad längs Hjoån i centrala Hjo. Möjlig behandling av stabilitetsrisken här har mycket att göra med erosionssäkring och behandlas därför även i nästa avsnitt.

Vi önskar att lyfta fram att MSB har även ett kartlager som visar stabilitetskartering i morän och

grovkorniga jordarter. En sådan kartering är inte utförd i Hjo men det finns för grannkommunen Håbo och visar en del områden längs med Vättern som kan ha relativt lika förutsättningar som i Hjo. Skogsstyrelsens kartlager visar även ett område i den sydligaste delen av kommunen där det kan bli risk för slamströmmar när branta slänter ligger i närheten av vattendrag. Detta kan innebära en risk för befintlig bebyggelse och borde utredas.

Enligt SGU finns det förutsättningar för skred i finkornig jordart längs ständerna och ån i kommunen. I en viss omfattning ligger även befintliga konstruktioner inom dessa riskområden. Detta borde tas hänsyn till vid eventuell förtätning av bebyggelse.

Erosion

Översiktsplanen beskriver utförd stabilitetskartering, men det framkommer inte tydligt om det är utfört en bedömning av pågående erosion i samband med karteringen.

I den östliga delen av Hjoåns lopp i centrala Hjo fram till Vättern visar jordartskartan sand som kan vara erosionsbenägen. Eventuell pågående erosion kan förvärras på grund av klimatförändringen och så småningom ge sämre stabilitet även för områden längre ifrån vattendraget. Detta gäller mest befintlig bebyggelse men även nya bostäder i området Bf4.

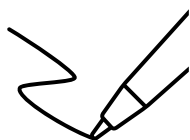
Vidare ser områden runt Mullsjön ut att bestå av erosionsbenägen silt. Bostadsområden B14 och B15 har dessutom anslutning till vattendrag och B15 ligger även direkt vid sjöstranden. Här borde utgångspunkten vara att det finns behov av en erosionsutredning och eventuella åtgärder.

Behov för ytterligare geotekniska utredningar

SGI vill uppmärksamma att geotekniska säkerhetsfrågor avseende ras och skred samt erosion enligt PBL ska klarläggas i samband med framtagande av nya detaljplaner, vilket bör lyftas fram i översiktsplanen. Eventuella behov för geotekniska utredningar bör därför beskrivas i översiktsplanen.

Grundläggnings- och miljötekniska frågor

SGI:s yttranden avser inte grundläggnings- och miljötekniska frågor, men det rekommenderas att fortsatta geotekniska utredningar inför detaljplan innehåller bedömningar av dessa frågor.

Hjo kommuns bemötande:

- Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Skogsstyrelsen

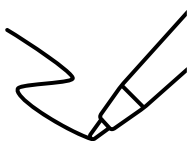
Nedan följer yttrandet från Skogsstyrelsen:

Skogsstyrelsen har några synpunkter på föreslagen översiktsplan.

Vi har inte tittat närmare på om föreslagna exploateringsområden krockar med andra intressen

men Skogens pärlor ger bra vägledning om var det finns hänsyn att ta. Utebliven träff i Skogens pärlor utesluter inte förekomst av odokumenterade värden inklusive hänsynskrävande biotoper. Det är därför viktigt att kommunen gör en inventering som belyser områdenas kvaliteter i samband med detaljplanering.

Den formella områdesskyddsformen naturvårdsavtal nämns inte i den översiktsplanen. De är viktiga naturområden att ta hänsyn till vid exploatering och annan kommunal planering. Enligt hushållningsbestämmelserna skall även skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Se rubriken areella näringar.

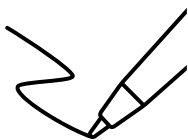
Hjo kommuns bemötande:

- Skogsstyrelsen hänvisar till webbverktyget Skogens Pärlor. Dessa objekt ingår i kartlagren under kultur- och naturlandskap med geodata från såväl Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket. Dessa värden fångas upp i respektive utpekade bebyggelseområde.
- Översiktsplanens text kring areella näringar förtydligas avseende att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt det är möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt försvårar ett rationellt skogsbruk. Vid exploatering som innebär inlämnande av skogsmark bör skogsbrukets intressen skadas så lite som möjligt. Markområdets produktivitet och naturvärden bör bedömas vid en avvägning.
- Se även Hjo kommuns bemötande gällande Länsstyrelsen Västra Götalands rådgivande synpunkter om naturvårdsavtal.

Svenska Kraftnät

Nedan följer yttrandet från Svenska Kraftnät:

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende. Vi har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss.

Hjo kommuns bemötande:

Hjo kommun noterar och tackar Svenska Kraftnät för yttrandet.

Vattenfall Eldistribution AB

Nedan följer yttrandet från Vattenfall eldistribution AB:

Vattenfall Eldistribution har elnätanläggningar med beteckningen regionalt elnät och lokalt elnät med en spänningsnivå på 0,4 kV till 145 kV, både ledning i luft, ledning i mark, transformatorstationer och nätstationer inom Hjos kommun. Flytt och förändringar av regionnätsledningar (45 kV till 145

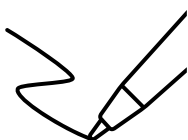

kV) är tidskrävande och kostsamt på grund av koncessionsprocessen.

Eventuell flytt och förändringar av befintliga elanläggningar utförs av Vattenfall Eldistribution AB men bekostas av exploatören.

Hänsyn ska tas till försiktighetsprincipen som ingår i de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken avseende att verksamheter eller åtgärder inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Vid vindkraftsetablering, solcellsparketablering, batteriparketablering, detaljplanering och bygglov m.m. i närheten av Vattenfall Eldistribution ABs anläggningar och fastigheter är det viktigt att kontakta Vattenfall Eldistribution AB.

Hjo kommuns bemötande:

- I förslaget till översiktsplan föreslås nytt exploateringsområde Bf3 Herrebacken (tidigare benämnt Västra Åsen) i direkt anslutning till en kraftledning i norr. På längre sikt skulle den norra delen av området kunna utvidgas västerut vilket fordrar en eventuell flytt eller förändring av befintlig elanläggning. Vid utveckling ska hänsyn tas till befintlig regional kraftledning. Ett skyddsavstånd eller flytt av kraftledning kommer beaktas i planprocessen.
- Vattenfall ingår som remissinstans vid bygglov och planläggning av områden och verksamheter som berör dess anläggningar. Synpunkten föranleder ingen ändring i översiktsplanen.

Synpunkter från region

Västra Götalandsregionen

Nedan följer yttrandet från Västra Götalandsregionen:

Västra Götalandsregionen har tagit del av samrådshandlingen för Översiktsplan för Hjo kommun. Avdelningen för Regional samhällsplanering yttrar sig utifrån infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens ansvarsområden. Yttrandet har stämts av med Västtrafik och deras synpunkter har arbetats in i remissvaret.

Regionala mål och strategier, utgångspunkter för yttrandet

I Västra Götaland har det i bred samverkan tagits fram ett flertal mål och strategier som är regionens och kommunernas gemensamma prioriteringar för regionens utveckling.

Övergripande är Vision Västra Götaland – Det goda livet. Västra Götaland ska vara en attraktiv region att bo, verka och leva i och invånarna i Västra Götaland ska ha bra förutsättningar att ta del av arbete, utbildning och livskvalitet. Målet i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 är *Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och*

konkurrenskraftigt samhälle. En av de långsiktiga prioriteringarna i utvecklingsstrategin är att *knyta samman Västra Götaland* – för hållbar och förbättrad tillgänglighet. Yttrandet utgår i första hand från Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland och Regional plan för transportinfrastrukturen. Västra Götalandsregionens långsiktiga mål för persontransporter är att andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland. Målet för godstransporter är att vara en Nordens ledande logistikregion som erbjuder effektiv logistik och en transportinfrastruktur som stöder näringslivets behov och främjar en hållbar utveckling. Flertalet av dessa strategiska dokument är under revidering, men de övergripande inriktningarna kvarstår.

Det är vid byggande av områden för bostäder och verksamheter som förutsättningarna för transportsystemet läggs fast. Att våra transporter idag använder mycket energi, samt ger stora utsläpp av koldioxid och andra emissioner är delvis en konsekvens av vår utspridda bebyggelsestruktur. Om ny bebyggelse koncentreras till befintliga orter och längs stråk ger det möjlighet för fler att använda cykel, gång och kollektivtrafik för sina resor.

Synpunkter på Översiktsplan för Hjo kommun

Översiktsplanen finns i första hand tillgänglig i digital form på Hjo kommuns hemsida, men också att ta del av i förenklad form på Kulturkvarteret. Den digitala versionen är överskådlig och väl strukturerad samt lätt att hitta och navigera i.

Nedan redovisas ett antal generella och specifika synpunkter på planen ur ett infrastruktur- och kollektivtrafikperspektiv.

Utgångspunkter Hjo idag

I beskrivningen av kollektivtrafiksystemet saknas information om närtrafiken och dess funktion för boende utanför de större kollektivtrafikstråken.

Under avsnitt "Utgångspunkter Hjo idag kommunikation" anges att väg 195 är utpekad som riksintresse, vilket inte längre är fallet enligt uppgifter på Trafikverkets hemsida. Det är även värt att påpeka att teckenförklaringen som anger väghållare är missvisande eftersom det står att Trafikverket är väghållare för samtliga kategorier.

Utvecklingsinriktning

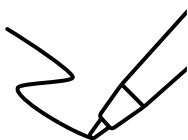
Den utvecklingsinriktning för utveckling av Hjo som översiktsplanen beskriver med fokus på att förtätning av staden med bostäder, verksamheter och service är positiv ur ett hållbarhetsperspektiv då det gäller möjligheten att öka andelen hållbara resor. Det är roligt att cykel lyfts som det naturliga valet för resor inom tätorten. Sammantaget är ambitionen att samverka för att uppnå en samordnad bebyggelse- och trafikplanering mycket positiv. I linje med detta vill vi påtala att det är viktigt att bygga gena, snabba och attraktiva cykelvägar från de områden som planeras i norr och söder till de större hållplatserna. Detta för att inte öka bilresorna i Hjo tätort. Kommunen vill öka attraktiviteten i innerstaden och göra trafik- och stadsmiljön mer tillgänglig för fotgängare. Det kan påtalas att det då är viktigt att även arbeta med faktorer som begränsar framkomligheten för biltrafiken. Även tillgång till parkering, parkeringsavgifter med mera påverkar valet av färd sätt, särskilt för de kortare resorna.

När det gäller nya bostäder på landsbygden så är det avgörande att de lokaliseras på det sätt som kommunen beskriver till platser där det finns bra kommunikationer mot tätorten – då helst i de stråk som erbjuder kollektivtrafik. Utmaningen med dessa glesa geografier är att de sällan genererar

tillräckligt underlag för linjelagd kollektivtrafik, och därför är satsning på andra hållbara färdmedel ett viktigt komplement. Ambitionen att öka valmöjligheterna för transporter på landsbygden är glädjande där ny bebyggelse med fördel placeras vid hållplatser, pendelparkeringar och liknande.

Särskilt i stråket Hjo – Korsberga finns goda förutsättningar för att öka det hållbara resandet. En komplettering med bostäder ökar befolkningsunderlaget vilket i sin tur ger bättre förutsättningar för att kunna bedriva en attraktiv kollektivtrafik. Från juni 2025 kommer en ny linje 415 Hjo – Korsberga – Blikstorp – Tidaholm att starta vilket ger pendlingsmöjligheter mellan Hjo och Tidaholm.

I det regionala trafikförsörjningsprogrammet beskrivs det grundutbud av kollektivtrafik som är utgångspunkten vid planeringen. Grundutbudet anger vilket utbud som invånarna minst kan förvänta sig utifrån geografiska och demografiska förutsättningar, men kan vara betydligt högre där det finns en större efterfrågan på kollektivtrafikresor.

Hjo kommuns bemötande:

- Översiktsplanen uppdateras med information om närtrafiksystemet under kapitlet om kollektivtrafik. Kapitlet uppdateras också utifrån de ändringar av busslinjer som genomförts under år 2025.
- Felaktig uppgift angående väg 195 och teckenförklaringen som anger väghållare rättas.
- Övriga frågor noteras och föranleder ingen justering av översiktsplanen.

Synpunkter från kommunalförbund

Miljösamverkan Östra Skaraborg

Nedan följer yttrandet från Miljösamverkan Östra Skaraborg:

Allmänt

Hjo kommun har tagit fram ett bra förslag på ny översiktsplan för kommunen. Översiktsplanen är tydlig och lättöverskådlig. Det är lätt att hitta och navigera i planen. Det är positivt att det finns med en läsanvisning om hur översiktsplanen är uppbyggd och hur man navigerar i den. Det ökar tillgängligheten till plan- handlingarna. Informationsrutorna i översiktskartan skulle kunna innehålla mer information eller länka till beskrivningen i översiktsplanen när man klickar på de olika objekten på kartan.

I översiktsplanen listas de lokala styrdokument som ligger till grund för arbetet med översiktsplaneringen. Det vore en fördel om planen länkade direkt till dokumenten på kommunens webbplats. Vattentjänstplanen saknas i listan över lokala styrdokument.

Förorenade områden

En översiktsplan bör presentera mer generella mål för hur förorenade områden bör tas om hand i kommunen samt strategier för att hantera förorenade områden, till exempel vid ändrad

markanvändning. Exempelvis saknas riktlinjer för arbetet med de potentiellt förorenade områden där kommunen har ett ansvar som verksamhetsutövare eller fastighetsägare. Kommunen har gått in som huvudman i några fall där det inte finns någon ansvarig verksamhetsutövare eftersom det går att söka statliga bidrag för utredningar och avhjälpandeåtgärder. Detta är något positivt som gärna får lyftas fram. Miljönämndens handlingsplan för potentiellt förorenade områden kan även den ingå i översiktsplanen.

Det är positivt att de objekt som finns med i länsstyrelsens databas över potentiellt förorenade områden (EBH-stödet) redovisas på kartan eftersom de utgör viktiga planeringsförutsättningar. De två objekten i riskklass 1 (mycket stor risk) som finns i kommunen redovisas kortfattat. Översiktsplanen skulle kunna utvecklas med avseende på de objekt som finns i riskklass 2 (stor risk). Många av dem finns i ett verksamhetsområde i Hjo tätort där det kan finnas en komplex föroreningsituation. Föroreningar, bland annat i form av klorerade lösningsmedel, har konstaterats i området. Området avvattnas via Sjörydsbäcken till Vättern.

Några av de förslag på ny bostadsbebyggelse som föreslås i översiktsplanen berör objekt som finns med i EBH-stödet. Det gäller koloniområdet (Bf1) och Blikstorp vid Tidan (Bf1 I). Delar av Bf1 har undersökts och resultatet visar på lätt förhöjda halter av några metaller och bekämpningsmedel i yttlig mulljord där det tidigare fanns växthus. Inom Bf1 I låg tidigare en möbelindustri (Svenska Lyxmöbelfabriken). Området är såvitt känt inte undersökt.

Alla förorenade områden finns dock inte med i EBH-stödet och kunskaperna om föroreningsituationen förändras. Nyligen har till exempel objekt där det kan ha hanterats PFAS, som brandövningsplatser, och sedimentklasser lagts till i Naturvårdsverkets branschlista. Varje område som är aktuellt att utveckla behöver bedömas utifrån kunskap om tidigare markanvändning och processer för att avgöra vilka utredningar som krävs. Ett aktuellt exempel är Tråkebo (Bf7). Där har det tidigare bedrivits fruktodling, äpple. Vid konventionell äppelodling var det vanligt att man använde mycket bekämpningsmedel. Rester från detta kan finnas kvar i marken.

Omvandlingsområden, det vill säga områden där markanvändningen ändras från till exempel verksamheter till bostäder, kan ha en komplicerad föroreningsituation. Det enda omvandlingsområde som föreslås i översiktsplanen är Hjo Mekaniska (Vf4). Inom fastigheten finns vad som är känt i nuläget förorenade områden som behöver avhjälpas för att föreslagen markanvändning ska bli lämplig.

I översiktsplanen föreslår kommunen att hamnen i Hjo ska vara ett utredningsområde vilket innebär att det behövs mer utredningar för att kommunen ska kunna ta ställning till vad som ska hända med området. En planeringsförutsättning i det här området är risken för eventuella föroreningar i och runt själva hamnen. Hamnbassängen finns med i EBH-stödet och är placerad i riskklass 2, hög risk. Eftersom det bedrivits verksamhet i hamnen under lång tid kan det finnas föroreningar även på land. Delar av området är utfyllt med fyllnadsmassor av okänt ursprung.

Verksamheter med omgivningsstörning

Översiktsplanen saknar ställningstaganden om befintliga verksamheter inom kommunen. Det är viktigt att befintliga verksamheter har så bra förutsättningar som möjligt att bedriva sina verksamheter. Särskilt de tillståndspliktiga verksamheterna har villkor som de är skyldiga att följa, till exempel för buller eller utsläpp till luft.

Förändringar i närheten av verksamheterna kan få stor påverkan på verksamheternas möjligheter att bedriva sin verksamhet i enlighet med villkoren. Det gäller inte minst de agrara verksamheterna. Både för att skydda närboende från störningar som bland annat lantbruket ger upphov till, och för att ge lantbruksföretagen så bra möjligheter som möjligt för att bedriva sin verksamhet.

En del lantbruksföretag har tillstånd för sin verksamhet med villkor som kan innebära att de kan få inskränkningar i sin verksamhet vid till exempel bygglovsprövning på landsbygden.

Det är positivt att de täktverksamheter som finns i kommunen redovisas på kartan. Kartan får gärna kompletteras med övriga tillståndspliktiga verksamheter som finns inom kommunen.

Miljökvalitetsnormer

En viktig del i översiktsplaneringen är att redovisa vatten som en resurs och att tydliggöra att miljökvalitetsnormerna ska följas enligt föreskrifterna. Det är positivt att de vattenförekomster som finns i kommunen redovisas på översiktsplanekartan med aktuell status. Vattenförekomsternas status får gärna framgå direkt på kartan. Vattenförekomsterna inom kommunen redovisas utförligt i översiktsplanen. Det är positivt att översiktsplanekartan länkar till VISS (Vatteninformationssystem Sverige) statusklassningar för vattenförekomsterna, eftersom det gör att det är lätt att hitta mer information om dem.

I Södra Östersjöns vattendistriktets "Åtgärdsprogram för vatten 2022-2027" har man beslutat om åtgärd 4 för kommunerna:

Kommunerna ska genomföra översikts- och detaljplanering samt prövning och tillsyn enligt plan- och bygglag (2010:900) (PBL), på ett sådant sätt att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten ska kunna följas.

Kommunerna ska särskilt:

- a. säkerställa att miljökvalitetsnormerna för vatten, utifrån aktuellt planeringsunderlag, från bland annat Vatteninformationssystem Sverige (VISS), beaktas vid fysisk planering och andra ärenden, som regleras i PBL,
- b. tillgodose att översiktsplanen tar hänsyn till och samordnas med aktuella planeringsunderlag, bland annat regionala vattenförsörjningsplaner, på ett sådant sätt att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas.

Översiktsplanen behöver förtydligas, utvecklas och kompletteras för att uppfylla åtgärden. Hur ska översiktsplaneringen bidra till att förbättra statusen i till exempel Hjoån?

I åtgärdsprogrammet finns en åtgärd 3 för kommunerna som säger att kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Detta ska ske genom att anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter samt göra översyn av äldre vattenskyddsområden. Åtgärden är viktig för att skydda dricksvattnet på ett ändamålsenligt sätt. I översiktsplanen saknas bland annat information om reservvattenförsörjningen vid avbrott i den ordinarie vattenförsörjningen. Planen behöver även kompletteras med en tidsatt plan för detta arbete.

Det är positivt att Åsens vattenskyddsområde redovisas och beaktas i översiktsplanen.

Vattenskyddsföreskrifterna är gamla och i behov av revidering. Kommunen behöver ta ställning till

om vattenskyddsområdet och föreskrifterna ska revideras eller upphävas.

Det finns ingen information i översiktsplanen om eventuella större ickekommunala vattentäkter och om dessa har något behov av skydd. Detta behöver läggas till.

Översiktsplanen refererar kortfattat Luft i Västs skattning av luftkvaliteten i kommunen. Det skulle vara positivt om översiktsplanen länkar till rapporten på Luft i Västs webbplats. Delar av rapporten kan även redovisas ytterligare i översiktsplanen, till exempel kartmaterialet.

Klimatförändringar

Det är positivt att översiktsplanen försetts med ett eget avsnitt om klimatrelaterade risker. Det utgör bra förutsättningar för både minska vår klimatpåverkan samt att anpassa oss till ett förändrat klimat. Av översiktsplanen framgår skyfalls- karteringar och risker för skred och erosion, vilka är viktiga förutsättningar för en robust översiktsplanering. Det framgår dock inte hur situationen kan komma att påverkas av klimatförändringar i framtiden, till exempel om det tillkommer fler områden där det kan förekomma risk för skred eller erosion, eller om bedömningen av eroderbarheten ökar.

Översiktsplanen redovisar inte om det finns eller riskerar att uppstå urbana värmeöar i kommunen till följd av översiktsplanens förslag eller prognosticerade temperaturförändringar. Det går därför inte att bedöma om åtgärderna som föreslås i översiktsplanen är tillräckliga. Det finns till exempel riskgrupper som är extra känsliga för värme och det kan finnas andra viktiga samhällsfunktioner som kan påverkas av värme.

Teknisk infrastruktur

Det framgår inte av översiktsplanen om kapaciteten i vattenverk och reningsverk är tillräcklig för de utbyggnads- och utvecklingsförslag som föreslås i översiktsplanen. Förutom i vindkraftsplanen avsätts det inte heller något markområde för kommande utbyggnad av teknisk infrastruktur. Eventuellt behov av ytterligare kapacitet bör framgå av översiktsplanen.

Översiktsplanen bör kopplas samman med och redovisa relevanta delar av kommunens vattentjänstplan. I vattentjänstplanen finns underlag i form av kommunens långsiktiga planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Planen redovisar även kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Det är positivt att översiktsplanen har lagt in ett skyddsavstånd runt reningsverket, eftersom det är en verksamhet som kan ha stor påverkan på omgivningen.

Hållbar utveckling

Nationella och andra övergripande mål och styrdokument redovisas i översiktsplanen och i hållbarhetsbedömningen. Det framgår dock inte tydligt hur översiktsplanen ska bidra till att vi når de nationella och internationella miljömålen. En metod kan vara att tydligare och djupare arbeta in de regionala tilläggsmålen. De nämns kortfattat i anslutning till de nationella miljö kvalitets- målen, men utvecklas inte. De regionala tilläggsmålen reviderades under våren 2020 för att lyfta fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. De regionala mål som är relevanta för översiktsplaneringen och de visioner och planeringsförutsättningar som översiktsplanen bygger

på bör redovisas i översiktsplanen. De regionala tilläggsmålen är konkreta på länsnivå och skulle kunna gå att bryta ner även till kommunal nivå.

Det är positivt att översiktsplanen länkar till webbplatsen Miljöbarometern östra Skaraborg. Miljöbarometern kan användas för att konkretisera regionala och lokala miljömål samt för uppföljning av översiktsplanens miljöpåverkan.

Det är positivt att översiktsplanen föreslår utvecklingsinriktningar för gång- och cykeltrafik i Hjo stad samt till skolområden. Det är även positivt med inriktningen om fler valmöjligheter på landsbygden.

Hållbarhetsbedömningen

Enligt 6 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) ska kommunen identifiera omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan. I kommunens miljökonsekvensbeskrivning framgår det vilka omständigheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Miljönämnden har inga synpunkter på den avgränsning som gjorts.

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver utvecklas och kompletteras med översiktsplanens påverkan på energiproduktion och -lagring, transporter och resande samt miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten.

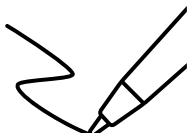
Vad miljökonsekvensbeskrivningen i den strategiska miljöbedömningen ska innehålla framgår av 6 kap. 11 § miljöbalken:

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla

1. en sammanfattning av planens eller programmets innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program,
2. en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd,
3. uppgifter om
  - a. miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs,
  - b. miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt,
  - c. befintliga miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet, särskilt miljöproblem som rör ett sådant område som avses i 7 kap. eller ett annat område av särskild betydelse för miljön, och
  - d. hur hänsyn tas till relevanta miljökvalitetsmål och andra miljöhänsyn,
4. en identifiering, beskrivning och bedömning av de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen eller programmet kan antas medföra,
5. uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter,
6. en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes,
7. en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför, och
8. en icke-teknisk sammanfattning av 1–7.

Miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras och revideras så att det tydligt framgår att samtliga punkter är uppfyllda.

Det är positivt att relevanta nationella miljökvalitetsmål redovisas i hållbarhetsbedömningen med förslag till åtgärder. De regionala tilläggsmålen för Västra Götalands län kan även de inarbetas. De regionala tilläggsmålen är konkreta, vilket underlättar uppföljning.

Hjo kommuns bemötande:

- Bf I Koloniområdet, BF7 Tråkebo och BF11, Blikstorp: Markmiljöundersökningar kan behövas med hänsyn till tidigare markanvändning.
- VF 4, Hjo mekaniska kompletteras med texten: "För känslig markanvändning behöver föroreningar inom anläggningen avhjälpas i erforderlig utsträckning".
- Utredningsområde för hamnen innebär inte att verksamheten avses ändras. Syftet med utpekandet är utredningsområde för stadsmiljöförbättringar med syfte att Hamnområdet ska vidareutvecklas som samlingsplats och för besöksnäring, friluftsliv och rekreation samtidigt med att yrkesfisket i Vättern stärks.
- Nytt ställningstagande läggs till i avsnittet Mark- och vattenanvändning under näringsliv: Befintliga verksamheter inom tidigare planlagda industriområden ska behålla goda förutsättningar att bedriva sina verksamheter. Omvandlingsområdet Vf4, Hjo mekaniska, bör dock på grund av områdets känsliga läge bromsas i fråga om utveckling av industrikaraktär som nuvarande markanvändning medger med transportintensiv och störande verksamhet.
- Nytt ställningstagande läggs till i avsnittet Mark- och vattenanvändning under näringsliv: De agrara näringarna ska värnas, och konsekvenser för dessa verksamheter behöver beaktas både vid bygglovsprövning på landsbygden och vid exploatering av samhällenas utkanter. Lokalisering av nya bebyggelseområden inom jordbruksmark kan inte helt undvikas utan föreslås i flera fall. I dessa fall bör områdena utformas så att jordbruksnäringens intressen skadas så lite som möjligt. Översiktsplanens förslag till utbyggnadsordning ska vara vägledande vid prioritering av exploateringsprojekt.
- Kommunen bedömer att hållbarhetsbedömningen omfattar miljöbalkens krav. Vissa förtydliganden görs ändå i hållbarhetsbedömningen.
- Miljökvalitetsnormer för vatten: Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om miljökvalitetsnormer.
- Text tillagd om kommunens bedömning om att antalet platser med urbana värmeöar inte ökar till följd av översiktsplanens förslag, bland annat genom att minimera andelen hårdgjorda ytor och satsa på fler gröna områden
- Text tillagd om att kommunens bedömning är att risken för skred och erosion inte ökar till följd av översiktsplanens förslag, bland annat genom att beakta riktlinjer och krav som föreligger i skred och erosionsutredningar.
- Text tillagd om att det är viktigt att träd och övrig vegetation vid Hjoån och kommunens stränder bevaras för att markens stabilitet ska bibehållas.

Synpunkter från kommuner

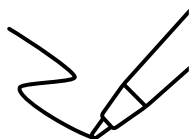
Skövde kommun

Nedan följer yttrandet från Skövde kommun:

Skövde kommun har tagit del av samrådshandlingen till Hjo kommuns översiktsplan. Skövde kommun har inga synpunkter på förslaget.

Mellankommunala frågor liksom Skaraborgskommunernas och kommunalförbundets gemensamma arbete för att förbättra förutsättningarna för tillgång till energi och effekt, finns redovisade på ett överskådligt sätt i planförslaget.

Samrådshandlingen redovisar bland annat utpekade områden för vindbruk. Det är samma områden som i Hjo kommuns vindbruksplan från 2015. Skövdes bedömning är att områdena inte påverkar planerad markanvändning i Skövde kommun. Ett av områdena ligger ca 1,5 km öster om ett utpekade område för vindbruk i Skövde kommuns översiktsplan, område 1d.

Hjo kommuns bemötande:

Hjo kommun noterar och tackar Skövde kommun för yttrandet.

Tibro kommun

Nedan följer yttrandet från Tibro kommun:

Tibro kommun menar att samrådshandlingen för Hjo kommuns nya översiktsplan med läskopia i pdf-format visar på en välavvägd balans med en hög ambitionsnivå och en klok detaljeringsgrad.

Tibro kommun har i och med samverkan inom Hjotiborg (Hjo, Tibro och Karlsborg), ån Tidan, överlappande jordbruks- och naturområden samt genom vägnätet och delad kommungräns ett antal parametrar där dialog och samsyn eftersträvas i förhållande till översiktsplanen.

Även i det gemensamma arbetet att inom ramen för mellankommunal samverkan som sker genom Skaraborgs kommunalförbund är det viktigt att respektive kommuner stöttar varandra för att uppnå de mål som syftar till att stärka Skaraborg i enlighet med den delregionala utvecklingsstrategin, Strategi för nätverksstaden och andra arbeten.

Vad gäller samrådshandlingens innehåll och utvecklingsinriktning vill Byggnads- och trafiknämnden lyfta fram följande punkter:

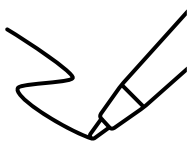
- Läsbarhet och utformning:
  - Texter, bilder och kartor är genomgående av hög kvalitet och möjliggör en hög tillgänglighet för alla aktörer.
  - Översiktskartans lagerstruktur är väl uppbyggd och logisk.
  - De olika beskrivande avsnitten tydliga och begripliga utan att vara överlastade eller

statistiktunga.

- Det är positivt att samrådshandlingen finns i både digital (Storymap) och tryckbar form (pdf) med tanke på att det digitala formatet inte tillåter full sökbarhet. Den digitala versionen innehåller genomtänkta uppdelningar i avsnitt med underavsnitt och utnyttjar programvarans möjligheter bra.
- Samrådshandlingen innehåller ett väl utformat avsnitt om i anspråkstagande av jordbruksmark med ett fokus på områden i anslutning till centralorten.
  - Avsnittet om areella näringar innehåller en bra kartläggning samt beskriver förhållningssätt och riktlinjer som är viktiga på ÖP-nivå.
- Att samrådshandlingen lyfter behovet av att ta fram en genomförandestrategi är bra och den kan med fördel innehålla konkreta inslag samt med analyser av strukturella utmaningar för att hantera en osäker framtid.

Inför det fortsatta arbetet under granskningsskedet föreslås Hjo kommun beakta följande punkter:

- Läsbarhet och utformning:
  - Försöka att driva frågan om en fungerande och integrerad sökfunktion för textsök. Att Story map-formatet fortfarande saknar detta är en starkt begränsande faktor i användningen.
  - Läsbarheten i kartorna är i allmänhet god vid hög in-zoomning men att föra in tänkta/möjliga exploateringsområden i markanvändningskartan skulle kunna underlätta förståelsen av vad planen pekar ut som byggbar mark. Som kartorna ser ut nu kan exempelvis vissa betydande grönytor mellan befintlig bebyggelse förstås som att de avses för förtätning.
  - En flik där samtliga ställningstaganden som förekommer i planen samlas i punktform ger en god överblick som underlättar förståelsen av kommunens politiska vilja och avvägningar.
  - En särskilt viktig fråga som bör lyftas i kommande arbete är återinförandet av kollektivtrafikförbindelser som inte kräver byte i Skövde.
- Mellankommunala frågor:
  - Rubriken mellankommunala intressen innehåller relativt få punkter eller information om vilka frågor som kan vara aktuella att samverka kring för respektive kommun eller större sammanhang. Kartbilden där det för respektive angränsande kommun redovisas ett antal punkter är bra och skulle kunna utvecklas vidare.
  - Tibro kommun ser gärna att det i översiktsplanen särskilt för Hjetiborg med fördel kan påtalas värdet av samverkansinitiativ inom samhällsbyggnadsområdet för de tre kommunerna för att stötta och utveckla arbetet med exempelvis en god gestaltad livsmiljö, grön- och blåstruktur, hållbarhet i alla former

Hjo kommuns bemötande:

- Hjo kommun instämmer i nyttan av en integrerad sökfunktion. Kommunen har emellertid inte större möjligheter än gemene man att framföra förbättringsförslag till produktägaren Esri Sverige. Det går dock bra att använda webbläsarens sökfunktion genom "Ctrl F" för respektive avsnitt. Kommunen har också förhoppningen att en tydlig läsanvisning och disposition underlättar användarens överblick.
- Kommunen utgår från Boverkets ÖP-modell där funktionsblandad bebyggelse är en möjlig markanvändningskategori. Det syftar till att

bebyggelsen har funktionsblandad karaktär: en blandning av bostäder, service, grönområden och verksamheter eller liknande. Dess mer detaljerade utformning och lämplighet avgörs vid framtida detaljplanering.

- Kommunen har valt att inordna ställningstaganden i punktform tematiskt under respektive avsnitt. Översiktsplanen är en helhet där ställningstaganden utgörs av såväl text, kartor och koncisa punktformuleringar. Det finns en risk att helheten går förlorad om specifika delar lyfts ur sitt sammanhang och presenteras separat.
- Hjo kommun instämmer i att goda kollektivtrafikförbindelser som inte kräver byte i Skövde är en viktig fråga. Ställningstagandet "Hjo kommun ska verka för utvecklad busstrafik från Karlsborg, Jönköping, Tidaholm och Tibro samt våra mindre orter" bedöms omfatta synpunkten.
- Översiktsplanen har kompletterats med text i kapitlet som beskriver mellankommunala intressen.
- Hjo kommun instämmer i att det finns ett stort värde i samverkansinitiativ för Hjo/Tibro. Samverkansformen och dess förtjänster beskrivs under mellankommunala intressen. Vilka frågor som kan skapa ett behov av samverkan får bedömas från fall till fall.

Synpunkter från intresseorganisationer och föreningar

Fågelås samhällsförening m.fl. undertecknare

Nedan följer yttrandet från Fågelås samhällsförening med flera undertecknare:

Vi vill härmed framföra följande synpunkter på det förslag till översiktsplan som Hjo kommun håller på att ta fram:

Layout/Design

Först och främst vill vi ge Hjo kommun beröm för valet att göra en digital översiktsplan och använda sig av programmet Story Maps precis som Tibro och Skövde kommun. Upplevelsen av att kunna filtrera mellan de olika lagren i översiktskartan och på ett snabbt och enkelt sätt få fram den information man letar efter är enbart positiv.

På det stora hela håller texter, bilder och kartor en hög kvalitetsnivå, det är lätt att hitta i de olika lagren i översiktskartan och textmässigt är de olika avsnitten tydliga och lätta att förstå.

Utveckling

I avsnittet om utvecklingsinriktning skriver man att "Skolorna i Korsberga och Gate ska bevaras och utvecklas". Detta är såklart något som vi som boende i Fågelås ser som väldigt positivt. På vilket sätt tänker kommunen att detta ska ske och finns det någon plan?

På kommunens hemsida går det att läsa att "En översiktsplan är en vägledande plan för hur kommunen ska utvecklas när det gäller bland annat bostäder, trafik och naturområden." Hjo kommuns vision säger "I Hjo skapar vi framtiden tillsammans".

Därför är det med viss förvåning och även lite besvikelse som vi kan konstatera att kommunen i sitt förslag till översiktsplan väldigt tydligt tagit ställning till att det endast finns ett område utanför stadskärnan som är värt att utveckla och det är Korsberga/Blikstorp. Redan i det första avsnittet "Utgångspunkter - Hjo idag" i översiktsplanen står det att kommunen förutom Hjo stad även består av "Korsberga tätort samt ett antal mindre samhällen och landsbygd". Detta ger onekligen en bild av att det enbart är de här två områdena som Hjo kommun består av.

Vi kan till viss del förstå varför kommunen har valt att fokusera på dessa områden, men vad blir konsekvenserna för övriga områden, som t.ex. Södra och Norra Fågelås när Hjo kommun så tydligt i översiktsplanen visar att det endast är de här områdena som räknas och som man ser en utvecklingspotential i.

Det står ytterst lite om vilken utvecklingspotential kommunen ser i Fågelåstrakten. Närheten till Habo, Bankeryd och Jönköping nämns och ses som något positivt men detta utvecklas inte ytterligare.

Vår rädsla är att detta i förlängningen leder till försämringar för oss som lever och bor i Fågelås som t.ex. mindre satsningar vad gäller utveckling, kollektivtrafik, sämre underhåll av t.ex. gator/vägar, grönyteskötsel, belysning och värsta möjliga scenario en nedläggning av förskolan och skolan.

Det vore önskvärt att Hjo kommun i det fortsatta arbetet med översiktsplanen tar detta i beaktande för att kunna leva upp till visionen om att "I Hjo skapar vi framtiden tillsammans".

Samrådsmöte

Vi är också besvikna över att kommunen valde att inte ha ett samrådsmöte för Norra och Södra Fågelås. Det hade varit värdefullt för oss som bor här ute att få höra kommunens tankar kring översiktsplanen och få svar på frågor och funderingar. Vi tror att man då hade kunnat undvika såväl missförstånd som oro.

Område BF18 i Gate

När det gäller det utpekade området BF18 Gate i översiktsplanen är vår fråga hur planen för detta område ser ut? Vi som bor längs Gatebäcksvägen sätter ett stort värde på den skog som står där idag och den används även av förskolan, skolan och andra boende i området.

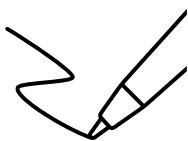
Det står i översiktsplanen att aktuellt område saknar en antagen detaljplan, innebär detta att en planprocess med samråd, granskning och till slut antagande behöver ske?

Är BF18 det enda området kommunen har för avsikt att utveckla Gate med? Det bör finnas utmaningar med bl.a. bullernivåer med tanke på närheten till väg 195. Förslagsvis bör Hjo kommun även peka ut ytterligare någon del för möjlig utveckling.

Avslutande reflektioner

Sammanfattningsvis är vår åsikt att kommunen tagit fram en väldigt fin och modern version av översiktsplan för kommunen, men att vi gärna ser att vissa avsnitt förtydligas och utvecklas.

Med detta är vår förhoppning att Hjo kommun tar hänsyn till våra synpunkter i det fortsatta arbetet med att ta fram en långsiktigt och hållbar översiktsplan som är till för alla kommunens invånare.

Hjo kommuns bemötande:

- Det utpekade området Bf18 i Gate är det enda område i bygden som tillkommer och det är begränsat till ett fåtal tomter. Området är lätt att ansluta till befintlig infrastruktur, men en exploatering för också med sig nackdelar i form av till exempel ianspråktagande av skog, vilket beskrivs i yttrandet. Stora skogsområden i närmiljön kan ändå vara kvar, och därför bedöms ett ianspråktagande inte få betydande konsekvenser för tillgången till närskogsområden. Områdets utsatthet för buller noteras i bebyggelseområdets beskrivningstext, men bedöms vara hanterbar. Det stämmer, som samhällsföreningen skriver, att en detaljplaneprocess behöver föregå tomtavstyckning med mer.
- I Korsgården, i den norra delen av Fågelåsbygden, finns detaljplanerade och byggklara tomter. Efterfrågan bedöms dock vara relativt låg.
- Kommunen bedömer, liksom samhällsföreningen, att det är angeläget att utveckla bygden med tonvikt på attraktiva bondemiljöer på landsbygden. I de södra delarna av kommunen läggs ett större fokus på bebyggelse i enskilda sammanhang än i anslutning till byarna, även om det också är angeläget. För enstaka nya småhus utanför detaljpanelagt område kan lämpligheten prövas genom förhandsbesked inför bygglov och behöver inte prövas i en detaljplaneprocess – möjligheten till förhandsbesked underlättar byggprocessen för den som vill bygga. Kommunen bedömer att utvecklingen av landsbygden i den södra kommundelen utgör ett så kallat väsentligt samhällsintresse. Det innebär att utvecklingen ska beaktas särskilt vid ansökan om förhandsbesked, till exempel när utvecklingen vägs mot behovet av att bibehålla jordbruksmark. Om det saknas andra lämpliga lägen för ny bebyggelse kan det därmed bedömas vara lämpligt att ianspråkta jordbruksmark för att möjliggöra bebyggelse.

Hjo hembygdsförening

Nedan följer yttrandet från Hjo hembygdsförening:

Inledning

Inledningsvis kan vi konstatera att ÖP25 förefaller väl genomarbetad. Bevarandet av kulturmiljön har fått en stark förankring i förslaget, vilket vi noterar med tillfredsställelse.

Kommunikationer

"Nya gång- och cykelvägar inom staden ska knyta samman befintliga stråk och möjliggöra för invånare att färdas på ett hållbart sätt. "

Vi noterar att kommunen vill satsa på cykelbanor, något som är positivt och bra. Föreningen anser dock att några särskilda cykelbanor inte skall anläggas inom Gamla stan/Medeltidsstaden. Det kulturhistoriska värdet består inte enbart av välbevarade äldre byggnader, utan också en välanpassad markbehandling. Avskräckande exempel är gång- och cykelbanan på Torggatan. Den har försetts med felaktig markbeläggning och har dragits allt för långt in i Gamla stan. Ett naturligt styrmedel för att tillgodose en säker cykel- och gångmiljö är gångfartsområde

med adekvat markbeläggning.

Bostadsbebyggelse – Ställningstaganden

"Kulturmiljöskiktet i kommunens digitala karta ska vara utgångspunkt för bedömningar i frågor som rör bygglov, detaljplanering och andra förändringar i den yttre miljön."

Att "kulturmiljöskiktet...ska vara utgångspunkt för bedömningar" låter väl kategoriskt. Även om föreningen värdesätter den starka ställning som kulturmiljön har i ÖP25, så finns det många aspekter som skall vägas in i frågor rörande bygglov m.m.

Snarare bör formuleringen lyda " ... ska vara ett underlag för bedömningar ... ".

Bostadsbebyggelse – Bf5

"Området ligger inom värdestrakt och värdekärna för ädellövskog och skyddsvärda ekar samt värdestrakt för skyddsvärda träd och triviallövskog - skogen och skyddsvärda träd ska bevaras i detaljplanen."

Sigghusbergs-skogen ligger öster om Bf5 och det finns starka skäl, enligt ovan, att hålla rejäl distans mellan skogen och bebyggelsen. Avskräckande exempel är bostadsområdet omedelbart söder om Sigghusbergs-skogen på Knäppplan, där ekarna mer eller mindre växer in på det privata tomterna, något som definitivt inte gynnar trädens långsiktiga överlevnad.

Hållbar o robust kommun

"I Hjo ska vi därför i första hand underhålla byggnader och därmed undvika rivning. "

Här kan med fördel läggas till att underhållet skall ske med material och metoder som är långsiktigt hållbara, leder till sunda hus, inte är miljöförstörande och att underhållet skall ske med varsamhet och hänsynstagande till byggnadernas ålder och kulturhistoriska värde.

Bebyggelse – staden

"Staden behöver växa utåt på ett långsiktigt, robust samt hållbart sätt."

"Växa utåt" är en vag och obestämd beskrivning. Om det skall nämnas överhuvudtaget bör en mer precis formulering användas. Bebyggelsen i Spakås och Trollebo är snarast externa kluster utan koppling till staden.

Utredningsområden – hamnen

"Hamnområdet ska vidareutvecklas som samlingsplats och för besöksnäring, friluftsbad och rekreation."

Föreningens uppfattning är att i första hand skall Hjo hamn vara en hamn. Kommersiella intressen får stå tillbaka för hamnens ursprungliga användning.

"Hjo skulle kunna framträda tydligare som en sjöstad, sett från vattnet utanför vågbrytaren. En del i att uppnå det är att göra vågbrytaren tillgänglig för besök, rekreation och fiske. Det finns olika sätt att uppnå åtkomst till vågbrytaren och gemensamt för dessa alternativ är att det skapar fler båtplatser."

Ett udda och något svårtolkat uttalande! Att Hjo skulle framträda mer som sjöstad för att man kan besöka och fiska från vågbrytaren förefaller märkligt i sig. I synnerhet som sjöstaden skall

upplevas "utanför vågbrytaren".

Att tillgängliggöra vågbrytaren via en bro – fast eller öppningsbar – är något som föreningen starkt motsätter sig. Avståndet från t.ex. Södra Piren till vågbrytaren är över 40 meter. Det förutsätter antingen en lågbro och avstängning av en av utfarterna från hamnen eller en bågbro under vilken mindre båtar kan passera. I det senare fallet kommer att fordras en sådan konstruktionshöjd att utseendet kommer att påverka hela hamnområdet på ett negativt sätt.

Vinsten av att då och då kunna gå ut på vågbrytaren uppvägs inte av den förlust som uppstår genom stark påverkan av båttrafiken och att den kulturhistoriska miljön påverkas mycket negativt.

Hjo som sjöstad upplever man utmed stadens hela längd längs Vätterstranden.

Utredningsområde – centrum

"För Hjos vidareutveckling behövs ett starkare handelsutbud och ett fortsatt arbete för bättre tillgänglighet."

Ett förstärkt handelsutbud är mycket värdefullt även ur kulturhistorisk synpunkt, eftersom det fortfarande är viktigt att kunna besöka och handla i vår historiska miljö, något som i viss mån säkerställer långsiktigt bevarande av centrumets ursprungliga funktion.

Mer än utredning behöver centrum förstärkas genom praktiska åtgärder omgående, t.ex. att kommunen bör vara mer aktiv när det gäller att arrangera aktiviteter på torget.

Även om kommunen inte kan påverka handelsutbudet i särskilt stor omfattning, finns det flera åtgärder som kan göras. Torgmiljön behöver större *enhetlighet* vad avser avgränsning av och möbler till uteserveringar. Den *blomster- och färgprakt* som Hjo stad kan uppvisa på många platser, lyser med sin frånvaro på torget. *Dystra färger* på urnplanteringarna gör inte torget mer lockande som vistelseplats.

Följande fråga finns inte omnämnd i ÖP25, men diskussioner i frågan pågår kontinuerligt som det verkar. Att behandla frågan i ÖP25 vore därför inte helt fel. För att behålla eller i bästa fall förstärka handeln runt torget är det otänkbart att enkelrikta eller göra Hamngatan till gågata. Föreningen önskar i stället se att torgets gångfartsområde utökas såväl mot söder, väster som norr upp till Floragatan.

Föreningen noterar med tillfredsställelse att kommunen avser att bevara Prärien som park.

Allmänt – namnsättning

Vi noterar med viss förskräckelse att det dyker upp ett antal fantasinamn, t.ex. Norrskogen och Siggahusen. Vi vill påminna om att Hembygdsföreningen är remissinstans när det gäller namnfrågor och att föreningen gärna hjälper till att hitta historiskt korrekta namn.

Allmänt – kulturarv

Föreningen önskar att begreppet "kulturarv" tas upp på något sätt vid sidan av "kulturmiljö". Även om ÖP25 i grunden är en del av kommunens fysiska planering, finns all anledning att bredda resonemanget till att omfatta även hur vårt kulturarv skall förvaltas. Begreppet "kulturarv" omfattar allt som människor skapat och påverkat, både fysiska objekt och abstrakta företeelser

som överförs från generation till generation. Det inkluderar allt från byggnader och föremål till traditioner, kunskaper och seder.

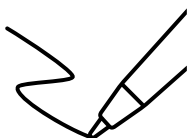
Allmänt – markanpassning

I planeringen av nya bostadsområdet anser vi att det är självklart att anpassa bebyggelsen till naturliga marknivåer. Bevarandet av ett böljande och sluttande landskap är en naturlig del av stadens och landskapets historia.

Omvandlingen och utfyllnaden av delar av Knäppplanområdet får tjäna som avskräckande exempel.

Allmänt – diverse

Vi noterar att begreppet Kulturminneslagen används felaktigt, rätt namn är Kulturmiljölagen.

Hjo kommuns bemötande:

- Hjo kommun arbetar för att utveckla stadskärnan med utökade gångfartsområden. I den medeltida stadskärnan saknas ofta plats för separerade cykelbanor och därför bedöms inte sådana vara aktuella. Synpunkten föranleder ingen justering av översiktsplanen.
- Angående bostadsbebyggelse och ställningstagande i förhållande till kulturmiljösiktet i kommunens digitala karta: Kommunen ser ingen anledning till att ändra ordvalet ”utgångspunkt”. Avvägningar i förhållande till andra värden kan ändå ske vid detaljplanering, bygglovsprövning med mer.
- Bf5 Siggahusen har kompletterats med texten ”Kommunen ska eftersträva att hålla avstånd mellan bebyggelse och träd i skogsbyn.”
- Utvecklingsinriktning – Hållbar och robust kommun: Följande text har lagts till: ”Underhåll ska ske varsamt och med hänsyn till byggnadernas ålder och kulturhistoriska värde, samt med material och metoder som är långsiktigt hållbara, leder till sunda hus och inte är miljöförstörande.”
- Utvecklingsinriktning – bebyggelse: ”Växa utåt” har ändrats. Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om jordbruksmark samt den nya rubriken Utbyggnadsordning som ersätter Genomförandestrategi i avsnittet Genomförande.
- Utredningsområde – hamnen: Utredningsområdet avser stadsmiljöförbättringar med syfte att hamnområdet ska vidareutvecklas som samlingsplats och för besöksnäring, friluftsbad och rekreation samtidigt som yrkesfisket i Vättern stärks.
- Utredningsområde – hamnen: Idén om att tillgängliggöra vågbrytaren tas bort.
- Utredningsområde – centrum: Utredningsområdet avser stadsmiljöförbättringar med syfte att området ska vidareutvecklas vad gäller de offentliga rummen för att stärka det lokala handels- och kulturutbudet.
- Angående namnsättning: Hembygdsföreningen har till granskningen ombetts lämna namnförslag med historiska kartor som utgångspunkt. Till översiktsplanens granskning har kommunen funnit det lämpligt att ändra namn på följande områden enligt hembygdsföreningens förslag: Vf5 ”Västra verksamhetsområdet” ändras till ”Ekestugan” och Bf3 ”Västra Åsen” ändras till ”Herrebacken”. Vad gäller utbyggnadsområdena norr om staden så ingår de i den trakt som kallas Sanna. Hembygdsföreningen har föreslagit namnet

”Sjöängen” för områdena Bf20 och Bf21, men kommunen bedömer att det namnet utgör områdena österut, mellan grusvägen och Vättern. De äldre gårdarna utmed Karlsborgsvägen har haft namnen Nolsanna, Mellansanna och Sörsanna. Bebyggelseområdena Bf20 och Bf21 bedöms ha hört till Sörsanna. I översiktsplanen har kommunen ansett det lämpligt att de båda delområdena Bf20 och Bf21 även fortsättningsvis har två olika namn, och därför kvarstår gårdsnamnet ”Dalslund” för Bf20. Fastighetsbeteckningen Norr 2:1, den östra fastigheten som ingår i området, tas bort från bebyggelseområdets namn. Namnet för Bf21 kortas ned till ”Sanna” i stället för ”Sannaområdet”. Namnet ”Norrskogen” för Bf2 ändras till ”Norra Sannaskogen”. Detta är det korrekta namnet på det utpekade bebyggelseområdet. Bf5 Siggahusen förekommer i äldre kartmaterial och namnet kvarstår till granskningen. Det av hembygdsföreningen föreslagna Siggahusängen eller Siggahusängen skulle kunna utgöra namn på ett delområde i sammanhanget. Bf1 Koloniområdet ingår i det större området Madtorp vars namn härrör till 1696 års benämning ”Kronohemmet Matorvs ägor, åker och äng” som hembygdsföreningen har hänvisat till. Kommunen bedömer dock att Koloniområdet är ett lämpligt namn för delområdet. Vad gäller namn på de norra industri- och verksamhetsområdena, II respektive Vf1, kvarstår även de namnen till granskningen. Kommunen föreslår fortsatt dialog med hembygdsföreningen inför genomförandeskedet och ett gemensamt namn som Hjo industripark eller Nolängen (som redan används för industriområdet som det nya ansluter till) skulle kunna bli aktuellt.

- Kulturarv: Den byggda, fysiska miljön ingår i vårt kulturarv. Eftersom översiktsplanen anger riktningen för fysisk planering och fysiska miljöer bedöms det inte nödvändigt att konkretisera den delen av kulturarvet som utgörs av immateriella värden i översiktsplanen. Kommunen bedömer att genomlysningen av kulturmiljöfrågan är tillräcklig för översiktsplanen.
- Markanpassning: Topografin är alltid väsentlig för att kunna avläsa ett landskap. Även landskapets topografiska egenskaper ska gå att avläsa efter en exploatering. Detta har lagts till under Mark- och vattenanvändning/Bostadsbebyggelse/Ställningstagande.
- Kulturminneslagen har ändrats till Kulturmiljölagen.

Hyresgästföreningen Skaraborg

Nedan följer yttrandet från Hyresgästföreningen Skaraborg:

Bostadsbebyggelse i Hjo kommun

Positivt med egen beredskap kring färdiga detaljplaner

Vi ser positivt på kommunens ställningstagande kring sin egna beredskap om färdiga detaljplaner för bostäder.

Använd ett aktivt markanvisningsprogram

Då Hjo kommun saknar ett eget kommunalt bostadsbolag (allmännytta), bör kommunen arbeta aktivt med ett markanvisningsprogram. Det är viktigt att kommunen arbetar med att möjliggöra olika former av boendelösningar i Hjo.

Utveckla trädgårdsstaden i Hjo kommun

Vi ser gärna att Hjo, vid förtätning av kommunen, tillåter byggnation av en trädgårdsstad i kommunen. Med trädgårdsstad menar vi att byggnation av småhus, radhus och låga flerbostadshus

tillåts, som ska ha närhet till grönområden, skolor och service, samt tillgänglig kollektivtrafik.

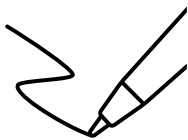
En välplanerad trädgårdsstad minskar bilberoendet. På så sätt skapas även flera andra fördelar för kommunen. Fördelar som kan nämnas ökad trygghet, hög social integration samt ökad barnvänlighet¹⁹.

Utbyggnad av gång- och cykelvägar i kommunen

Hyresgästföreningen Skaraborg ser positivt på att kommunen vill utöka gång- och cykelvägar i kommunen. Det leder till flera fördelar. Till exempel ger det möjlighet till ökad folkhälsa; genom att uppmuntra till att gå och cykla i kommunen. Samtidigt kan möjlighet till trygga gång- och cykelvägar minska behovet av att använda bilen för framkomlighet inom kommunen.

Utbyggnation av kollektivtrafik

Hyresgästföreningen Skaraborg ser positivt på att kommunen planerar att utveckla kollektivtrafiken i kommunen. Vi ser gärna att Hjo kommun aktivt verkar för utvecklingen av kollektivtrafik både i den egna kommunen – men även till grannkommunerna som invånarna pendlar till. På så sätt ser vi att Hjo kommun blir ännu mer attraktiv som kommun att bo och verka i.

Hjo kommuns bemötande:

- Hjo kommun har som en del av översiktsplanarbetet tagit fram ett nytt bostadsförsörjningsprogram. I det anges att kommunen ska sträva efter en god variation av boendeformer avseende storlek och upplåtelseform. En av åtgärderna för att uppnå detta är en aktiv markpolitik där kommunen genom markanvisningar i större omfattning kan forma staden genom en fördelning mellan olika upplåtelseformer. Utöver bostadsförsörjningsprogrammet finns kommunens antagna riktlinjer om markanvisning och exploateringsavtal som fortsatt är aktuellt.
- Trädgårdsstad som begrepp är inte entydig och därför anser inte kommunen att det är lämpligt att använda som riktlinje för tillkommande bebyggelse. Däremot innefattar begreppet kvaliteter som kommunen förespråkar, till exempel anpassningar till äldre bebyggelse av kulturmiljöskäl, klimatanpassning med offentliga grönstrukturer som exempelvis minskar effekterna vid skyfall och värme, samt en allmänt hög efterfrågan på privata trädgårdar. Här tjänar Hjo och omgivande byar som goda exempel att bygga vidare på. Synpunkten föranleder ingen förändring av översiktsplanen.
- Hjo kommun för en kontinuerlig dialog med Västtrafik om utveckling av kollektivtrafiken. I översiktsplanen finns ställningstaganden under kapitlet kommunikationer som är i linje med yttrandet.

¹⁹ https://www.hyresgastforeningen.se/globalassets/bostadsfakta/rapporter/2024/tradgardsstaden/den-verkliga-tradgardsstaden_rapport-20240619.pdf

LRF Hjo Kommunavdelning

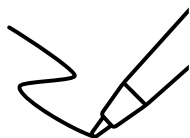
Nedan följer yttrandet från LRF Hjo kommunavdelning:

I översiktsplanen läggs ett stort fokus på centralorten Hjo och inte på de mindre landsorterna i kommunen. Vi anser att det vore värdefullt att lyfta betydelsen av dessa ytterligare och uppmuntra till utveckling av dem. Detta anser vi eftersom en levande landsbygd gör att landsbygdsskolorna kan behållas, infrastruktur kring vägnätet kan utvecklas och annan service som gatubelysning m.m. kan underhållas och utvecklas.

Uppförande av enskilda hus skriver kommunen att man är positiva till men vi vill trycka ännu mer på vikten av den möjligheten. Ett avstyckat hus vid t.ex. generationsskiften inom familjer av jord- och skogsfastigheter används ofta som kompensation till syskon.

Väg 195 ses som ett stort hinder i en expansion väster ut men skulle en bättre underfart göras öppnar detta för att Grebban och området kring Mullsjön ytterligare hade kunnat utvecklas med goda förbindelser in till centralorten.

I en framtid av klimatförändringar står lantbruket inför utmaningar gällande vattenhantering. Både att dränera bort vatten vid blötare perioder men framför allt tillsätta vatten vid torka ser ut att bli allt viktigare. Det mesta av den åkermark kommunen vill exploatera ligger i nära anslutning till Vätterns kant och har de bästa förutsättningarna för bevattning. Denna fråga rör inte enbart den enskilde lantbrukaren utan kommer att bli en samhällsfråga rörande självförsörjningsgraden.

Hjo kommuns bemötande:

- I granskningshandlingen har kommunen lyft bort östra sidan av Spakås närmast Vätterns strand.
- Korsberga och Blikstorp har tidigare detaljplanerade områden som går att bebygga.
- Ytterligare förtydligande har lagts till kring kommunens syn på jordbruksmark och de areella näringarna samt dess förhållande till etablering av nya bostäder. Se också Hjo kommuns bemötande gällande Länsstyrelsen Västra Götalands rådgivande synpunkter om jordbruksmark respektive bemötandet av Miljösamverkan Östra Skaraborgs synpunkter.

Omställning Hjo

Nedan följer yttrandet från Omställning Hjo:

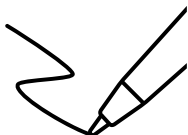
Vi konstaterar att det är ett gediget och väl genomarbetat dokument. I huvudsak belyser planen, på ett bra sätt, de intressen som vi i Omställning Hjo representerar vilket är målen i Agenda 2030. I planen läggs mycket fokus på åtgärder för klimatanpassning. Däremot saknar vi, i motsvarande grad, mer konkreta ställningstaganden för hur vi tillsammans kan nå målen i Agenda 2030.

Exempelvis:

- Planering av byggande utifrån maximalt utnyttjande av solenergi.
- Utnyttjande av det kommunala planeringsmonopolet för ökat trähusbyggande.

- Solceller på alla kommunala byggnader.
- P-platser för cyklar.
- Större möjligheter för egen odling tex ökat antal kolonilotter.
- Mm

Vi ser gärna fram emot en fortsatt dialog med kommunen kring hur vi konkret kan arbeta mot de åtaganden kommunen gjort utifrån klimat 2030 och Agenda 2030.

Hjo kommuns bemötande:

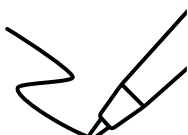
- EU-direktivet om energieffektivisering innebär konsekvenser för byggsektorn och kommer att arbetas in i svensk lagstiftning. Det bedöms därför som överflödigt att poängtera en särskild teknisk lösning för energieffektivisering i översiktsplanen. Fysisk planering hanterar helhetsmiljöer och avvägningar behöver ske mellan olika intressen och behov för en god bebyggd miljö. Att låta en teknisk utgångspunkt som solenergi eller andra egenskapskrav råda över all utformning är vanskligt. Därtill är det inte alltid lämpligt att förse befintliga byggnader med solceller, särskilt på grund av kulturmiljöskäl.
- Kommunen ska i enlighet med kommunernas klimatlöfte verka för ökat trähusbyggande. Planmonopolet är ett av många verktyg för detta.
- Behovet av strategiskt placerade parkeringsplatser för cyklar inkluderas i ställningstaganden avseende Kommunikationer.

Sällskapet S/S Trafiks vänner

Nedan följer yttrandet från Sällskapet S/S Trafiks vänner:

I översiktsplanen noterar vi, i ett avsnitt om hamnen, ett resonemang om att göra vågbrytaren tillgänglig för "besök, rekreation och fiske" och att detta också skulle kunna ge flera båtplatser. Den enda rimliga möjligheten för detta är att lägga igen ett av hamninloppen.

Hjo hamn är belägen på en öppen och utsatt del av Vättern och hamnen konstruerades en gång med två inlopp för att möjliggöra säkra anlöp vid olika svåra vind- och vågförhållanden. Vi trafikerar sedan länge hamnen med ångaren Trafik från vår kajplats sommartid längst ut på stora hamnbryggan, huvudsakligen genom att vi lämnar hamnen genom södra inloppet och anlöper genom det norra. En igenstängning av ett hamninlopp skulle vara mycket negativt för vår verksamhet, det skulle på ett avgörande sätt försvåra och fördröja manövrerandet av Trafik in i och ut ur hamn och i vissa fall, med hård vind, omöjliggöra en säker avgång och ankomst. En förutsättning för fortsatt trafik med Trafik på turlista enligt nuvarande upplägg är följaktligen att bägge hamninloppen förblir öppna. Att lägga båtar utmed vågbrytaren mellan bommar skulle f.ö. också begränsa och inkräkta på den fria vattenyta i yttre hamnen som ibland behövs för manövrering och vändning av större båtar.

Hjo kommuns bemötande:

- Idéen om att tillgängliggöra vågbrytaren tas bort.

Synpunkter från fastighetsägare/näringsidkare

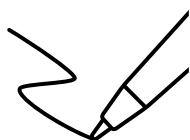
Sjöhaga gård

Nedan följer yttrandet från Sjöhaga gård:

Angående planerna på bebyggelse av aktiv jordbruksmark så motsätter vi oss detta, starkt. Vårt jordbruk, Sjöhaga/Sjöbonäs har brukat marken i generationer, och gör det även så idag, vi lever på det, vår utkomst. Planerna har i vårt fall att inte bara vi utan också kommande generation ska ha möjlighet att bruka jorden och förse Hjo med närproducerade jordbruksprodukter.

I tider då Sveriges självförsörjningsgrad ifrågasätts, den måste ökas, så känns det väldigt fel att bebygga högproduktiv jordbruksmark, särskilt som det finns stora områden inom området väg 195 och Vättern, som inte används för detta ändamål, endast som ängsmark.

Det planeras en väg, förlängning av Sveavägen upp mot väg 195, där försvinner 10,4 hektar (arrenderas). Bebyggs nu området vid Dalslunds åkeri så försvinner 20,94 hektar (här arrenderar vi större delen av kommunen, men även vissa delar av Dalslund, samt att vi äger en del själva. Detta kommer att reducera den bruksbara arealen på ett mycket kännbart sätt. Vi har anställda, vid en reduktion av arealen kan deras anställning på verkas. En bebyggd jordbruksmark kan inte återställas, vi vädjar till att använda den mark som inom kommunen finns, och inte används, i stället.

Hjo kommuns bemötande:

- Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om jordbruksmark.

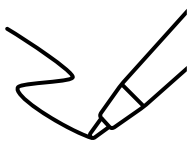
Fastighetsägare Smedsskogen (B15)

Nedan följer yttrandet från fastighetsägare Smedsskogen:

Inom LIS 5 finns en björkskog som ev. vi skulle vilja bevara och ev. bygga/anlägga fåtal stugor/villavagnar/tält för kortare uthyrning där. Detta kommer inte påverka översiktsplanen eftersom områdena för ev. bebyggelse inte är så specifikt utpekade, men vi vill ändå uppmärksamma er på detta.

Vi ser två ytterligare potentiella områden för bebyggelse på vår mark för permanentboende. Områdena är markerade nedan, men är ungefärliga och vi har inga mått i nuläget. På båda områdena har skog avverkats.

Hjo kommuns bemötande:

- Platsens naturvärden ska beaktas vid detaljplanering.
- De två föreslagna områdena tas inte med i översiktsplanen. Enstaka enbostadshus kan ändå prövas med förhandsbesked.

Hagens plantskola

Nedan följer yttrandet från Hagens plantskola:

Vi anser att samrådet borde ske i direktkontakt med berörda markägare och grannar. Informationen som funnits tillgänglig på hemsida och bibliotek kan inte betraktas som direktkontakt med berörda. Förläng samrådstiden.

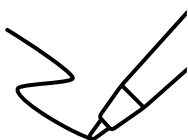
Delar av det aktuella förslaget till översiktsplan som rör området kring Spakås innehåller förslag på åtgärder som direkt berör vår mark och verksamhet (justering av vägens höjd i norra änden av området, samt G-C-väg genom område där vi odlar träd), utan att vi varit delaktiga. Vi anser att äganderätten bör respekteras. Intrång på privat mark (enligt lantmäterikartan) ska inte förekomma.

Hagens plantskola bedriver odling av park- och alléträd sedan 1998 och har sedan dess befunnit sig i en uppbyggnadsfas eftersom verksamheten är av en synnerligen långsiktig natur. I dagsläget är plantskolan i behov av mer mark att odla, inte mindre som blir resultatet om förslagen i översiktsplanen genomförs. Av ovan nämnda anledningar måste vi ställa oss negativa till förslaget till ny översiktsplan.

Tidigare har förhandlingar genomförts mellan Hjo kommun och Hagens plantskola om möjligheterna att bruka eller köpa fältet norr om Spakås brukningscentrum. Dagens arrendatorer av fältet är liksom vi LRF-medlemmar. Vi vill inte att två LRF-medlemmar ska ställas mot varandra, utan att en rimlig jämkning mellan parternas intressen görs.

På grund av den bristfälliga utlysningen av översiktsplanen har vi inte hunnit utforma ett mer gediget svar. Det gör vi gärna i direkt kontakt med kommunen (där bådas bakgrund och syften belyses).

En direkt dialog mellan kommun och invånare och berörda markägare förutsätts.

Hjo kommuns bemötande:

- Angående kommunikation: Kommunen har kommunicerat samrådet för översiktsplanen via bland annat kommunens hemsida, lokal media, utställning på Kulturkvarteret och sociala medier. Det är dock olyckligt att kommunen inte lyckats nå alla berörda kommuninvånare. I arbetet med granskningsversionen av översiktsplanen har kommunen haft möten med några av synpunktslämnarna som har uttryckt sina intressen. De som lämnat synpunkter under samrådet får ta del av samrådsredogörelsen via post eller mejl och nås därmed av informationen om granskningen.

- Att ändra höjden på Gamla landsvägen bedöms inte vara aktuellt, däremot bedöms erosionsförstärkning behövas om Spakås- och Tråkebo-projekten genomförs i sin helhet. Detta där vägen löper närmast Vättern, strax innan Jönköpingsvägen. En sådan förstärkning ska inte påverka väganslutningen till befintliga fastigheter.
- Samrådsversionens gång- och cykelväg diagonalt genom fastigheten Hagen 1:2 har tagits bort. Däremot är gång- och cykelvägen utmed Gamla landsvägen kvar.
- Angående det aktuella LIS-området: Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om landsbygdsutveckling i strandnära lägen.
- Kommunen ser fram emot fortsatt dialog angående lämplig mark för utvidgning av Hagens plantskola, men i nuläget bedöms sådan inte finnas inom den kommunala markreserven, åtminstone inte i närområdet. Kan det vara aktuellt för plantskolan att även föra dialog med andra fastighetsägare?

Abrahamstorps gård

Nedan följer yttrandet från Abrahamstorps gård:

Samråd beträffande översiktsplan för område BF6 Spakås Norra fågelås.

Jag XX, arrendator av jordbruksfastigheten Fågelås-Spakås 1:1, vill härmed formellt bestrida den planerade exploateringen av ovan nämnda mark, som enligt uppgift ska tas i anspråk för byggnation, cykelväg, båthamn mm.

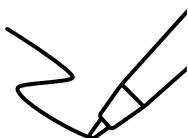
Den aktuella marken har arrenderats av gården i över 30 år och använts för jordbruksändamål enligt gällande arrendeavtal. Exploateringen skulle inte bara innebära ett avbrott i min näringsverksamhet utan även:

- Förstöra högvärdig åkermark vilket står i strid med målsättning att bevara jordbruksmark enligt 3 kap 4§ miljöbalken
- Hotar min och min familjs försörjning då jorden utgör en grundläggande del av vårt lantbruk och vår ekonomi.

Mot bakgrund av ovanstående uppmanar jag kommunen att:

- Stoppa den planerade exploatering av område BF6.
- Säkerställa att bevarande av jordbruksmark ges en större central plats i ÖP.
- Inleda en öppen dialog med berörd arrendator och angränsande markägare.

Jag förbehåller mig rätten att vidta rättsliga åtgärder och anmäla ärendet till berörda instanser, inklusive Länsstyrelsen och Jordbruksverket.

Hjo kommuns bemötande:

- Till granskningsskedet har bebyggelseområde Bf6 Spakås begränsats till den västra sidan av Gamla landsvägen.
- Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands

synpunkter om jordbruksmark samt landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

- Se Hjo kommuns bemötande av Miljösamverkan Östra Skaraborgs synpunkter angående värnande om de agrara näringarna.
- Angående kommunikation: Kommunen har kommunicerat samrådet för översiktsplanen via bland annat kommunens hemsida, lokal media, utställning på Kulturkvarteret och sociala medier. Det är dock olyckligt att kommunen inte lyckats nå alla berörda kommuninvånare. I arbetet med granskningsversionen av översiktsplanen har kommunen haft möten med några av synpunktslämnarna som har uttryckt sina intressen. De som lämnat synpunkter under samrådet får ta del av samrådsredogörelsen via post eller mejl och nås därmed av informationen om granskningen.

Synpunkter från övriga

Bruket-Fågelås vägsamfällighet

Nedan följer yttrandet från Bruket-Fågelås vägsamfällighet:

Bruket - Fågelås Vägsamfällighets synpunkter beträffande planerat projekt gällande Spakås, Norra Fågelås.

Vi vill först och främst framföra kritik mot hanteringen. Varken vägsamfälligheten eller berörda grannar har fått information om att Spakåsprojektet låg ute på samråd.

För några veckor sedan var ju Tråkebo ute på samråd och då fick alla grannar samt Vägsamfälligheten ett brev om det. Att sätta in en liten annons i SLA (som knappt någon i Hjo läser då den mest handlar om Skövde och endast kommer ut 3 ggr i veckan) är ju ingen bra informationskanal! Och att skylla på att portot hade blivit för dyrt om brev hade skickats ut är inte heller något försvar.

Så med andra ord, väldigt dåligt skött!

Men nu till själva projektet. Det här projektet kommer ju att belasta vägen enormt med tung trafik under byggnation och sen högt nyttjande av de nya boendena. Det nämns ny cykelväg förbi Hagen och förbättringar av vägen vid slutningen mot Vättern.

Detta kommer att medföra oerhörda kostnader. Vägen är ju redan i dagsläget lappad och lagad och det kommer ju behövas en totalreovering av vägen för att den ska hålla kommande belastning. Vi i vägsamfälligheten anser därför att kommunen måste ta över ansvaret för vägen och göra den till en kommunal väg. Det finns ingen möjlighet att vägsamfälligheten ska bekosta nödvändiga åtgärder.

Sen ställer man sig ju frågan hur tanken går med gång-och cykelväg... Hur ska den få plats förbi Hagen? Ska den ligga på fastighetsägarnas mark? Och nedanför g:a Spakås Egendom

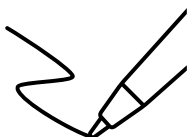
är marken vid Vättern fornåker som skyddas enligt kulturmiljölagen. Det är förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fornåker. Dessutom är marken utarrenderad till fastigheterna på Spakås. Hur ska det lösas? Stenmuren på södra gränsen går nästan ända ner till Vättern... gamla stenmurar får inte plockas bort... så det blir en väldigt trång gång- och cykelväg förbi där...

Dessutom verkar det ju inte speciellt strategiskt att offra jordbruksmark till bostäder eller cykel- och gångväg eller liknande med tanke på omvärldsläget. Ska Sverige satsa på självförsörjning är det här nog inte rätt väg att gå.

Genom avloppsreningsverkets placering skulle Spakås alltid förbli ett satellitsamhälle utan direkt koppling till stan.

Det verkar ju planeras för väldigt många tomter i Hjo kommun. Men bristen av bostäder är ju huvudsakligen lägenheter till yngre och äldre.

Men blir detta projekt av så kräver vi i vägsamfälligheten att Hjo kommun tar över ansvaret och skötseln av vägen.

Hjo kommuns bemötande:

- Vid exploatering av Spakåsområdet ses väghållaransvaret för Gamla landsvägen över. Detta har lagts till i avsnittet Mark- och vattenanvändning under Kommunikationer.
- Samrådsversionens gång- och cykelväg diagonalt genom fastigheten Hagen 1:2 har tagits bort. Däremot är gång- och cykelvägen utmed Gamla landsvägen kvar.
- Angående ianspråktagande av jordbruksmark: Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om jordbruksmark.
- Angående kommunikation: Kommunen har kommunicerat samrådet för översiktsplanen via bland annat kommunens hemsida, lokal media, utställning på Kulturkvarteret och sociala medier. Det är dock olyckligt att kommunen inte lyckats nå alla berörda kommuninvånare. I arbetet med granskningsversionen av översiktsplanen har kommunen haft möten med några av synpunktslämnarna som har uttryckt sina intressen. De som lämnat synpunkter under samrådet får ta del av samrådsredogörelsen via post eller mejl och nås därmed av informationen om granskningen.

Synpunkter från invånare

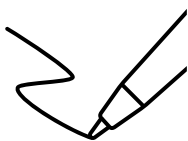
Synpunkterna nedan är formellt inkomna från allmänheten under samrådet av översiktsplanen. Alla synpunkter är anonymiserade och numrerade i kronologisk ordning utifrån när handlingen inkom till kommunen. Synpunkterna är indelade i kategorier utifrån vilket område som berörs: till exempel "Sannaområdet", "Spakås/Tråkebo" och så vidare. Efter varje kategori följer Hjo kommuns

bemötande. Detta för att vissa yttranden kan innehålla liknande synpunkter. Respektive synpunkt är markerad kursivt. Vissa av synpunkterna är undertecknade av flera personer, vilket ej framgår på grund av anonymiseringen.

Sannaområdet

Synpunktslämnare 1

Bebyggelse vid Sanna känns fel. Där bedrivs det aktivt jordbruk. Sverige behöver öka sin självförsörjningsgrad, inte minska den, att då bebygga jordbruksmark som aktivt används är fel, det finns väldigt mycket annan mark som inte används för jordbruk.

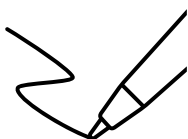
Hjo kommuns bemötande:

- Angående ianspråktagande av jordbruksmark: Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om jordbruksmark.

Hjo norra industri/verksamhetsområde & Västra Åsen

Synpunktslämnare 7

Viktigt att ta hänsyn och vikta den "goda" jorden vid exploatering av jordbruksmark. Söka alternativ industrimark som inte ligger bostadsnära innanför väg 195. All mark innanför väg 195 blir nära bostäder. Viktigt att ha en dialog och kommunikation med aktuella markägare, vid klassificering och inritning av nya områden. Som exempel HB3 och I1 samt pilar med viljeinriktning om framtida användning av mark på Åsen 5:1.

Hjo kommuns bemötande:

- Angående ianspråktagande av jordbruksmark: Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om jordbruksmark.
- Pilar anger kopplingar till sådana områden som skulle kunna aktualiseras i framtida översiktsplaner, även om de inte ingår i den här planen. Det kan exempelvis vara angeläget att vid planläggning ha framtida väganslutningar i åtanke.
- Kommunen har undersökt andra områden och markägare för industrietableringar. För det markområde som kommunen hade i åtanke avvisade markägaren förslaget och därför har det upplevts som svårgenomförbart inom överskådlig framtid.

Sjöröd

Synpunktslämnare 2

Ni bör tänka om gällande planen att bebygga Sjöröd mellan vårdcentralen och Vättern. Detta område ligger för nära sjön och behövs som grönt buffertområde vid tilltagande klimatförändringar. Vi såg alla hur snabbt stranden åts upp vid högt vattenstånd för något år sedan och marken under badhytterna underminerades. Den typen av händelser kommer att bli värre och vi bör därför räkna med betydligt bredare marginaler till

sjön än vi har i dag. Den lilla remsa grönt ni lämnat på planen för Sjöryd är alldeles för smal i nuläget. Här bör öht inga bostäder planeras framför befintliga vid vårdcentralen.

De grönområden som inte är bebyggda redan bör inte ytterligare bidra till riskerna genom att här skapa fler hårdgjorda ytor i närheten av sjön (vilket bl.a. innebär mer vattenflöden vid kraftiga regn). I stället bör de utvecklas just som grönområden, med träd och buskar som kan hjälpa till att binda vatten och fördröja erosionen. Det gäller samtliga befintliga grönområden. Vi bör bevara och utveckla dessa med mer växter, snarare än minska på det gröna och bygga för nära sjön.

Just på Sjöryd, mellan vårdcentralen och Vättern, vore ett utmärkt ställe att i stället anlägga en skogsträdgård med olika typer av frukt- och nötträd (tex äpple, päron, plommon, körsbär, valnötter, hasselnötter osv), samt bärbuskar (vinbär, krusbär, blåbär, björnbär, hallon, nypon mm). Askersunds kommun är just igång med en sådan och där kan ansvariga på Hjo kommun hämta inspiration.

En sådan skogsträdgård vore bra på just denna plats av flera skäl:

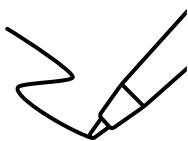
- klimatbuffert, binder jord och hindrar erosion, tar hand om vatten från hårdgjorda ytor högre upp vid vårdcentralen vid kraftiga regn.
- en oas för pollinerande insekter som även gynnar övriga staden och omgivande land om insekterna trivs här.
- större sammanhållet område för den biologiska mångfalden om denna skogsträdgård blir en fortsättning på stadsparken, men med lite annan typ av växtlighet. Gynnar mångfald av arter.
- beredskapsmat, vid kriser och krig kan Hjoborna plocka nötter, bär och frukt här.
- frukt och bär kan användas i kommunens verksamheter (skolor, äldreboenden och förskolor) även i fredstid.
- möjlighet för unga Hjobor att få sommarjobb eller ett första höstjobb med att plocka, safta, sylta och förvara bär och frukt till offentlig verksamhet.
- Nötter som inte plockas blir även viktig föda för olika typer av fåglar, ekorrar och andra djur.
- vackert och inbjudande för turister och flanörer till och från campingen, vilket gör Hjo till en attraktiv och mysig stad.

Bygg i stället bostäder på mark som redan tagits i bruk. Industrimark eller mark med annan bebyggelse som kan rivas eller omvandlas är det bästa för ny bebyggelse.

Att bebygga Sjöryd vore verkligen att fem över tolv göra något som vi vet att vi inom en inte alltför avlägsen framtid får lida för. Runt om i världen finns det många storstäder som i detta nu omvandlar tidigare vägar, parkeringsplatser och industritomter till grönområden av just de skäl jag nämnde ovan, men även för att minska luftföroreningarna och skapa trivsamma städer där människor vill leva. Då behöver ju inte Hjo fortsätta åt detta ohållbara håll som större världsstäder som Paris mfl nu är i färd med att lämna.

Ta inspiration av exempelvis denna bok: Simon Kuper "Impossible cities" där omvandlingen till grönare och hållbarare städer beskrivs. Om Hjo i stället för att bebygga Sjöryd utvecklar gammal bebyggd mark och samtidigt som man bygger nya bostäder gör omgivningen runt dessa grönare med fler planteringar och ickehårdgjorda ytor skulle Hjo som stad vinna på detta både i trivsel och klimatanpassning.

Det blir en winwin: färre tråkiga markområden som domineras av asfalt och flagnande industrier, fler grönområden som skapar trivsel, beredskap och buffert för naturkatastrofer.

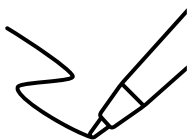
Hjo kommuns bemötande:

- Sjöryd, mellan vårdcentralen och Vättern, är redan planlagt för bostadsändamål på privat mark och ingår inte som ett nytt bebyggelseområde i översiktsplanen. I den aktuella detaljplanen fredas ett cirka 50 meter brett område som parkmark. Ett upphävande av detaljplanen, som möjliggör för ett stort antal bostäder i relativt centralt läge, är inte aktuellt och inte heller något som översiktsplanen behandlar.
- Kommunen delar synpunkterna kring vikten av bostadsnära grönområden i allmänhet. Grönstrukturer inom de nya bebyggelseområdena har inte ritats in men behovet beskrivs i text för merparten av dessa.

Sveavägen

Synpunktslämnare 3

Bra med en ny utfart från Sveavägen till I 95an. Låt detta bli den enda och tvingande infarten för tung trafik så når den industriområdet utan att komma i närheten av bostäder. I dagsläget kommer många tunga transporter kryssande genom hela staden via Ringvägen. De som kommer från söder vinner några meter och andra kommer den här vägen pga gps (enda problemet är kanske gamla meken där det verkar som att tuben använder det som eget lagerhotell med många dagliga transporter).

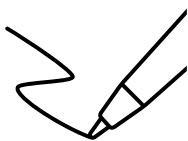
Hjo kommuns bemötande:

- Kommunen delar synpunktslämnarens åsikt. Under Mark- och vattenanvändning - Kommunikationer förtydligas: När den nya norra infarten är färdig ska Hjo kommun verka för att tunga transporter ska ledas mot industriområdet från den infarten.

Borrbäck

Synpunktslämnare 4

Jag vill framhålla att Hjo Borrbäck I:4 resp I:5 har välarronderad mycket bördig mark samt på del av Borrbäck I:5 sannolikt hundraårig hagmark med grodor, ödlor och diverse fridlysta blommor.

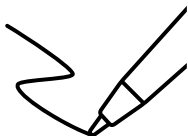
Hjo kommuns bemötande:

- Borrbäcksområdet med fastigheterna som synpunktslämnaren informerar om ingår inte som bebyggelseområde i översiktsplanen, eftersom det som helhet bedöms vara svår att genomföra med anledning av markägoförhållanden med många olika markägare.

Guldkroksområdet

Synpunktslämnare 5

Lägg ner investeringen på guldkroksområdet. 65 miljoner. Skall det satsas på området skall det i första hand byggas en stor hall. Vi saknar många sporter i Hjo, till exempel bordtennis, volleyboll och basket. Detta är sporter som ökar mest i Sverige bland alla föreningar som nyttjar området. Är emot förslaget som gäller för området. Även vissa partier är emot. Varför inte göra ett omtag och bjuda in föreningar och arkitekter från kommunen för att göra ett nytt förslag, som alla kan enas om? Nu kör ni över alla föreningar. Tänk om!

Hjo kommuns bemötande:

- Översiktsplanens beskrivning av utvecklingsarbetet för Guldkroksområdet motsäger inte synpunktslämnarens önskemål om en ny stor hallbyggnad. Översiktsplanen tar inte ställning till detta men skriver att detaljplanen för området kan behöva revideras. En ny hallbyggnad kan också vara något som till sin storlek inte ryms inom gällande plan och därför initierar en revidering,

Spakås/Tråkebo

Synpunktslämnare 6

Förbindelsen för cykeltrafik längs Vätterstranden går över de arrenderade tomterna Fågelås-Spakås 5:3–5. Arrendet löper cirka 40 år till. Enligt min mening kan inte kommunen bryta mot arrendelagen således kan cykelleden strykas från översiktsplanen.

Synpunktslämnare 8

Bebyggelse av cirka 50 hektar åkermark samt hagmark

Det första vi ser är direkta felaktigheter! I underlaget kan man läsa att området består av skog, hagmark och vall. Jorden består av åkermark där man i alla tider odlat spannmål, potatis, vall och grönsaker. Hagarna har betats av nötkreatur. Skog finns inte. Just nu odlas vall.

I dessa orostider när Sverige rustar och har en självförsörjningsgrad av livsmedel på cirka 40 procent och behöver utöka produktionen, så känns det mycket märkligt att Hjo kommun vill bebygga åkermark. Som dessutom ligger i Norra Fågelås, vilket ej nämns i planen. Området har utökat strandskydd på 300 meter.

Miljö

Inte heller ligger det i tiden att bygga sattelitsamhällen. Det står så "gulligt" att människor kommer att gå eller cykla till tätorten. Detta är en utopi! De allra, allra flesta åker bil, och inte bara till Hjo! Allmänna kommunikationer existerar inte, och utbud av varor och tjänster, arbetsplatser, är magert, så det är nödvändigt för de allra flesta att åka till någon närliggande stad. Alltså inte särskilt miljövänligt.

Sammanfattning

Vi kan inte förstå att Hjo Kommun framhärdar med detta orealistiska projekt. Det finns gott om tomter i tätorten som räcker för framtiden! Antingen tyder det på okunskap, eller också manipulation, när beskrivningen är så felaktig!

P.S. Vi har meddelat länsstyrelsen om felaktigheterna i översiktsplanen.
Vänligen lägg ned denna plan!

Synpunktslämnare 9

Först vill vi som boende och markägare i området ifrågasätta informationen runt projektet. De närmast sörjande borde ha fått direktavisering om planen. Förläng samrådstiden och bjud in berörda parter till en presentation/frågestund med kommunens representant och gärna Länsstyrelsen. Detta är viktigt då vi ser betydande fel i underlaget.

Att skapa ett "satelitsamhälle" till lilla Hjo helt skilt från dagens infrastruktur är ekonomisk och miljömässigt en riktigt dålig idé.

Vi frågar oss: Grundar sig översiktsplanen på en genomarbetad behovsanalys eller är det bara en tokig idé? Har någon konsekvensanalys genomförts?

Vi förstår att det kan finnas behov av tomter i Hjo, men det ska naturligtvis ske genom förtätning av staden. Fördelen med förtätning är den att väg, vatten, avlopp och el finns i närområdet varför genomförandet kan ske relativt enkelt och priset på tomterna kan hållas på en rimlig nivå. Att bygga i ett område som BF6 kostar mycket stora pengar i initiala kostnader. Har Hjo råd med detta risktagande? Är det inte bättre att satsa på fungerande samhälle/samhällsservice.

Hur stort är behovet av tomter? Är några stora företag på väg att etablera sig i staden som innebär stora nyanställningar? När vi ser på område BF6 och BF7 vilka tillsammans omfattar 200–230 tomter verkar det helt knasigt. Detta är en utopi/fantasi som skapar politikerförakt. Att man kan arbeta med en plan som är så långt från verkligheten slår sönder förtroendet för Hjos politiker och tjänstemän. Det visar att de har tappat fotfästet och lever i en dröm helt utan sunt förnuft.

Miljömässigt är ett område som BF6 ett riktigt dåligt förslag som innebär byggnation utanför centralorten, på åkermark med ett ökat pendlande/bilåkande som följd.

Synpunktslämnare 10

Om det skall anläggas en gc-väg i område LIS 1 måste hänsyn tas till befintlig trädodling & tomtmark. Den nya gc-vägen skall i så fall anslutas mot befintlig väg söder om trädodlingen och fastigheten Hagen 1:2.

Synpunktslämnare 11Placering

Området är beläget 1,5 km söder om tätorten, mellan tätorten och tilltänkt område ligger privat ägd mark och dessutom ett reningsverk. För att genomföra tilltänkt breddning av väg och anläggning av cykel/gång väg måste privat/arrenderad mark tas i anspråk. Området har ett strandskydd på 300 meter, och dessutom är området klassat enligt Riksinteresse kulturmiljövård.

Ekonomi

Finns det någon kalkyl på detta projekt? Anläggande av småbåtshamn och badplats måste begränsas av en vågbrytare, byggnation av cafe/glasskiosk är detta realistiskt?

Kommunikation

Kommer befintlig väg klara av den ökade trafiken? Ska en vägtunnel anläggas under Jönköpingsvägen så att säker passage kan ske? Där det dessutom är en bäck idag, vägen från aktuellt område till Jönköpingsvägen är en samfällighet. Kommunikation inom staden är obefintlig så detta kommer att leda till ökad fordonstrafik.

Miljö

Finns det behov av dessa bostäder, kommer det någon ny större arbetsgivare till orten som inte är allmänt känd? Eller strävar Ni efter en utökad pendling till när liggande orter? Har vi inte ett ansvar att bevara denna fantastiska bygd och öppna landskap till efterkommande generationer.

Sammanfattning

Sälj denna mark och bevara den som jordbruksmark, koncentrera Er på kommunal kärnverksamhet. Eller vill sittande politiker skriva in sig i historieböckerna, dom som fattade beslutet att förstöra denna vackra bygd.

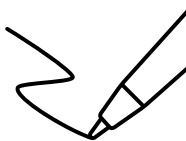
Synpunktslämnare 12

Betr. översiktsplan för område BF6

Vi boende i området fick av en händelse reda på att denna översiktsplan påverkade vårt område och därmed våra liv.

Vi samlades den 23 maj 2025 på Bed & Breakfast för ett möte i frågan, se deltagarlista. Konstaterade att planen är otillräckligt informerad och att den innehåller stora felaktigheter varför den aldrig kan bli verklighet.

- *Backa tillbaka*
- *Förläng samrådstiden*
- *Direktavisera alla berörda*
- *Håll ett informationsmöte/diskussion*
- *Presentera en behovsanalys*
- *Informera om vilka lagar som gäller*
- *Djupanalysera och visa på konsekvenser*
- *Utnyttja de berördas kunskap om området*
- *Revidera lagt förslag*

Hjo kommuns bemötande:

- Synpunktslämnare 6 respektive 10: Gång- och cykelväg har tagits bort från Vätterstranden. Däremot är det kommunens förhoppning och vision att strandområdena kan tillgängliggöras ur friluftslivssynpunkt och i enlighet med strandskyddet. Därmed avses även hänsyn tas till trädodling och tomtmark.
- Synpunktslämnare 8, 9, 11 och 12: Ett mindre skogsbestånd finns i närmiljön. Angående ianspråktagande av jordbruksmark: Se Hjo kommuns bemötande av Länsstyrelsen Västra Götalands synpunkter om jordbruksmark. Spakåsområdet må vara beläget med distans till befintliga bostadsområden, men avståndet på en halv kilometer till Borrbäcksområdet och 2–2,5 kilometer till torget i stadskärnan är inte så omfattande att området behöver betraktas som satellit eller förort och i någon större omfattning innebära ett annat resmönster än om området hade legat en halv kilometer norrut. Behovet av bostäder grundar sig på kommunens bostadsförsörjningsprogram och att kommunen ska ha beredskap att växa med 100 personer/år. Konsekvenser av översiktsplanen belyses på en översiktlig nivå framför allt i hållbarhetsbedömningen. Samrådshandlingens hållbarhetsbedömning beskriver, vad gäller

Spakås, att exploateringsområdet skulle kunna innebära negativa konsekvenser för landskapsbilden samt riksintressena Vättern och kulturmiljövården Norra och Södra Fågelås. Till granskningsskedet är området förändrat i enlighet med rekommendationer från en landskapskaraktärsanalys. Det utesluter inte helt risken för negativa konsekvenser, vilket behöver studeras med aktsamhet och anpassningar i kommande detaljplaneskeden. Till granskningshandlingen har kommunen även lagt till ett förslag på utbyggnadsordning av utpekade exploateringsområden i anslutning till Hjo stad. Exploateringskalkyler utförs inte i detta övergripande skede. Förslaget om en småbåtshamn har tagits bort. Angående kommunikationer: Se svar till Bruket-Fågelås vägsamfällighet. Huruvida trafiksäker passage behövs vid Jönköpingsvägen får belysas ytterligare i det fortsatta arbetet. För anslutning till befintliga gång- och cykelvägnätet som har torget i centrum som målpunkt behövs det inte, däremot sannolikt för trafiksäker väg till Guldkroksskolan samt Guldkroksområdet.

- Angående kommunikation: Kommunen har kommunicerat samrådet för översiktsplanen via bland annat kommunens hemsida, lokal media, utställning på Kulturkvarteret och sociala medier. Det är dock olyckligt att kommunen inte lyckats nå alla berörda kommuninvånare. I arbetet med granskningsversionen av översiktsplanen har kommunen haft möten med några av synpunktslämnarna som har uttryckt sina intressen. De som lämnat synpunkter under samrådet får ta del av samrådsredogörelsen via post eller mejl och nås därmed av informationen om granskningen.

Synpunkter från samrådsmöten

Synpunkterna från samrådsmötena är sammanfattade av kommunens tjänstepersoner som närvarande under samrådsmötet. Vissa av synpunkterna har redan framförts vidare till berörda chefer inom förvaltningen.

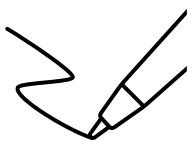
Samrådsmöte 2025-04-22, Lilla Park i Hjo

- Det är viktigt att värna jordbruksmarken. Sannaområdet utgör värdefull jordbruksmark. Spakås vore ett bättre val. Skulle industrimark kunna planeras utanför Hjo stad, på mer extensiv mark (skogsmark t.ex.) i stället för att ta i anspråk värdefull jordbruksmark i norra Hjo?

Samrådsmöte 2025-04-28, Församlingshemmet i Korsberga

- Hur ska cykelvägen längs med gamla banvallen realiseras i Korsberga tätort? Återställandet av cykelvägen kan påverka fastighetsägare i Korsberga.
- Varför fortsätter inte banvallens cykelväg till Fridene? Sträckningen i översiktsplaneförslaget upphör i Blikstorp. Önskar att sträckningen fortsätter till Fridene station.
- Svårt att åka buss mellan Blikstorp och Skövde.
- Underlätta/uppmuntra för nybyggnation i Korsberga.
- Vad gör kommunen åt ödehus som står och förfaller på landsbygden?

Hjo kommuns bemötande:

- Angående planering av industrimark utanför Hjo stad: Kommunen har undersökt andra områden och haft dialog med andra markägare om industrietableringar. För det markområde som kommunen hade i åtanke avvisade markägaren förslaget och därför har det upplevts som svår genomförbart inom överskådlig framtid. I dagsläget finns en brist på verksamhetsmark i Hjo kommun och utbyggnadsområdet som föreslås i Hjo norra industriområde bedöms därmed utgöra ett väsentligt samhällsintresse som motiverar ianspråktagande av jordbruksmark. Det knyter dessutom an till befintliga strukturer i form av närliggande industriområde och infrastruktur.
- Kommunen har avsatt medel i budgeten för att återställa banvallen i både Blikstorp och Korsberga tätort. Samråd med berörda fastighetsägare kommer att ske inför planerade åtgärder.
- Kommunens bedömning är att det i dagsläget delvis finns ett alternativ för gång- och cykel mellan Blikstorp och Fridene genom en enskild väg som går parallellt med den gamla banvallen, förutom den sista delen av sträckan. I och med att sträckningen av den tidigare banvallen på andra sidan av kommungränsen är ianspråktagen för andra ändamål finns heller inte någon fortsättning efter Fridene. En upprustning av banvallen mellan Blikstorp och Fridene är därför inte prioriterad.
- Angående kollektivtrafik: I Mark- och vattenanvändning/Kommunikationer/Ställningstagande anges: *"Hjo kommun ska verka för utvecklad busstrafik från Karlsborg, Jönköping, Tidaholm och Tibro samt våra mindre orter".* Korsberga och Blikstorp ingår i *"våra mindre orter"*. Se även synpunkter från Västra Götalandsregionen som planerar kollektivtrafiken. Regionen har uttryckt sig positiva till kommunens utvecklingsinriktning: *"Särskilt i stråket Hjo – Korsberga finns goda förutsättningar för att öka det hållbara resandet. En komplettering med bostäder ökar befolkningsunderlaget vilket i sin tur ger bättre förutsättningar för att kunna bedriva en attraktiv kollektivtrafik."*
- Hjo kommun ser Hjo-Korsberga-Blikstorp som ett prioriterat utvecklingsstråk. Bedömningen är att redan planlagd mark är tillräcklig för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet. Ledig mark för bostadsbebyggelse finns söder om Fridenevägen, men en planändring behövs för att ordna en anslutningsväg till området.
- Ödehus blir föremål för kommunala åtgärder vid behov av tillsyn i samband med ett pågående långtgående förfall. Oftast sker detta efter en anmälan från en privatperson. Detta eftersom en heltäckande geografisk kartläggning av sådana byggnader inte har varit möjlig att prioritera. Möjligheten att iordningsställa ett ödehus till en bra bostad i ett tidigare skede, innan huset är förfallet, är i många fall en god idé. Kommunens syn på återetablering av bostäder inom ödehus på landsbygden läggs till i det allmänna ställningstagandet om bostadsbebyggelse på landsbygden (Mark- och vattenanvändning /Bostadsbebyggelse/Ställningstagande). Huruvida ett arbete med kartläggning och uppföljande insatser i frågan skulle vara angeläget att utveckla inom den kommunala verksamheten behöver kommunen ta ställning till utanför arbetet med översiktsplanen.

Bilaga

Sändlista samråd

Listan nedan redogör för vilka aktörer som Hjo kommun har skickat samrådsförslaget för remiss till. Planförslaget har även varit tillgängligt för synpunkter via kommunens webbplats, kultur- och stadshus samt genom samrådsmöten i Hjo och Korsberga.

Almnäs Bruk Elförening	Tidaholms kommun
Avfall & Återvinning Skaraborg	Tidans vattenförbund
Centerpartiet	Trafikverket
Fastighetsägarna Skaraborg	Vattenfall
Fridene-Blikstorps samhällsförening	Vänsterpartiet
Fridene-Fröjered-Korsberga hembygdsförening	Västra Götalandsregionen
Friluftsfrämjandet Hjo	Vätternvårdförbundet
FUB Hjo-Tibro-Karlsborg	Yrkesfiskarna i Hjo
Fågelås hembygdsförening	
Företagarna - Johan Tilander	
Försvarsmakten	
Grevbäcks hembygdsförening	
Habo kommun	
Hjo Energi	
Hjo handel	
Hjo hembygdsförening	
Karlsborgs kommun	
Korsbergaortens bygdegårdsförening	
Kristdemokraterna	
Liberalerna	
LRF Hjo	
Länsstyrelsen Västra Götaland	
Miljöpartiet	
Miljösamverkan Östra Skaraborg	
Moderaterna	
Naturskyddsföreningen i Hjobygden	
Omställning Hjo	
Pilgrimsled Hjo-Kungslena	
PRO Hjo	
Riksförbundet PensionärsGemenskap (Hjo ekumeniska RPG-grupp)	
Räddningstjänsten Skaraborg	
Skaraborgs kommunalförbund	
Skaraborgs vatten	
Skövde kommun	
SLA	
Socialdemokraterna	
SPF Seniorerna	
Sverigedemokraterna	
Tibro kommun	